

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:779

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:779 Bilstöd

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 9 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 3 juni 2021

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2020/21:783

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:783 Den nya bankskatten

av Niklas Wykman (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 9 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 3 juni 2021

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till finansutskottet:
RiR 2021:18 AP-fondernas hållbarhetsarbete – investeringar och ägarstyrning

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Proposition
2020/21:205 till socialutskottet

Svar på
interpellationer

§ 4 Svar på interpellation 2020/21:648 om implementering av EU:s engångsplastdirektiv

Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat finansministern om regeringens arbete med implementering av EU:s engångsplastdirektiv. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Tobias Andersson undrar om regeringen kommer att vidta åtgärder för att gå vidare med promemorian om genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning, eller om regeringen kommer att vidta åtgärder för att stoppa denna plastskatt, som frågeställaren kallar den föreslagna nedskräpningsavgiften.

Tobias Andersson har också frågat om regeringen kommer att vidta åtgärder för att få bukt med de problem som remissinstanserna lyft.

Vidare har Tobias Andersson frågat vad regeringen kommer att vidta för åtgärder för att den föreslagna avgiften bättre ska korrelera med den faktiska kostnaden för kommunernas skräphantering, så att den lever upp till direktivets krav på kostnadseffektivitet, transparens och proportionalitet.

Promemorian om hur engångsplastdirektivet kan genomföras har varit på remiss, och nu bereds arbetet med att bland annat beakta de synpunkter som har inkommit under denna remittering. Förslaget om en nedskräpningsavgift syftar inte till att utgöra en skatt utan utgår från engångsplastdirektivets krav om att producenterna ska bekosta hanteringen av skräp som uppkommer från deras produkter.

Syftet med remissförfarandet är att få belyst vilka konsekvenser ett förslag kan få om det genomförs. Efter remittering övervägs samtliga synpunkter, och därefter bereds ärendet inom Regeringskansliet så att synpunkterna beaktas. Hur och vilka ändringar som kan bli aktuella är för tidigt att säga eftersom ärendet är under beredning.

EU-direktivet kräver att producenterna ska stå för full kostnadstäckning för den nedskräpning som uppstår när deras produkter skräpar ned. Sverige har tillsammans med alla övriga medlemsländer ställt sig bakom detta direktiv i dess helhet.

Om remissynpunkterna kommer att resultera i justeringar av den avgift som föreslogs i promemorian är ännu för tidigt att säga, eftersom remissynpunkterna fortfarande analyseras och ärendet ännu bereds inom Regeringskansliet. Det saknas dessutom i nuläget exakta uppgifter på vilka kostnader kommuner har för nedskräpningen. Enligt det remitterade förslaget kommer avgiften att ses över så snart som möjligt efter genomförandet och således justeras efter att kommunerna har rapporterat in vilka kostnader de har och en ny skräpmätning har genomförts.

Genomförandet av engångsplastdirektivet och andra åtgärder för en hållbar användning av engångsplast är en del av det arbete som regeringen och samarbetspartierna Centerpartiet och Liberalerna enades om i januariavtalet. Plastskräp är den största källan till mikroplast i haven, och regeringen tar därför frågan på största allvar.

Anf. 2 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Sverigedemokraterna är det parti i denna kammare som kraftigast har motverkat den fortsatta maktförflyttningen från enskilda medlemsstater till EU. Vi har gång efter annan motsatt oss hur EU sväller och hur överstatligheten och kostnaderna tilltar.

Fru talman! Detta är ingenting nytt, men med det sagt vill jag konstatera att det finns frågor som vi anser bör ligga på EU:s bord. Det handlar om gränsöverskridande frågor där samarbete möjliggör ett effektivare arbete och bättre resultat. Handeln är sannolikt den tydligaste frågan, men därefter kommer nog klimat- och miljöarbetet.

Mot denna bakgrund, fru talman, behöver inte EU:s engångsplastdirektiv vara någonting dåligt. Tvärtom kan det vara någonting bra; detta kan vara just en sådan fråga som förtjänar att dryftas på EU-nivå.

Dessvärre ser vi dock återkommande hur regeringen lyckas implementera de direktiv som hade kunnat vara bra på ett sätt som gör dem dåliga. Jag är inte ensam om min uppfattning om detta – tvärtom har en majoritet i Sveriges riksdag riktat tillkännagivanden till regeringen om att sluta överimplementera EU-direktiv.

Helt enkelt: Sluta ta vad som hade kunnat vara bra och krångla till det genom att addera ytterligare bördor för svenska näringsidkare eller medborgare! Försök att utgå från vad direktivet faktiskt kräver utan att göra mer än så!

Tyvärr har regeringen inte lyssnat på riksdagen. Därför, fru talman, är jag och många med mig oroliga för vad regeringen kan komma att göra med engångsplastdirektivet vid implementeringen av detsamma. Detta belyses inte minst av att ett flertal remissinstanser riktar skarp kritik mot regeringens promemoria *Genomförande av EU:s engångsplastdirektiv och andra åtgärder för en hållbar plastanvändning*. Primärt kritiserar de den svaga kopplingen mellan den föreslagna producentansvarsavgift som åläggs näringslivet och den tjänst som företagen får i utbyte.

Regeringen föreslår att de eller den myndighet de föreslår ska tilldelas ett mandat att meddela föreskrifter om skyldighet för producenter att betala avgifter för att täcka det allmännas kostnader för hanteringen av avfall som skräpat ned och information om nedskräpning eller på annat sätt ansvara ekonomiskt för avfallshanteringen och information om hanteringen.

Svenskt Näringsliv, Företagarna och Stockholms Handelskammare är några remissinstanser som menar att kopplingen mellan avgift och tjänst är så svag att avgiften i själva verket utgör en skatt. Skatter antas i Sverige genom lagar som antas av riksdagen, medan avgifter kan tas ut genom förordningar. I regeringens promemoria föreslås att avgiften – eller skatten, som jag skulle beskriva det – ska tas ut genom en förordning. Detta har föranlett stora delar av kritiken mot förslaget.

Jag tolkar Per Bolunds något intetsägande svar som att regeringen avser att gå vidare med förslaget från promemorian. Det skulle betyda att regeringen helt frångår etablerad praxis och ordning genom att införa skatter genom förordning utan riksdagens godkännande.

Mot denna bakgrund skulle jag gärna vilja be statsrådet att tala om varför det i promemorian förespråkas ett så generellt bemyndigande och ifall han kan lova att regeringen tar hänsyn till den mycket allvarliga kritik som riktats mot den nya nedskräpningsavgiften.

Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag kan dela Tobias Anderssons uppfattning att Sverigedemokraterna sticker ut i Sveriges riksdag när det gäller motståndet mot EU. Tyvärr kan jag också konstatera att Sverigedemokraterna sticker ut när det gäller att kraftigast motverka åtgärder för en ren miljö, vilket är någonting som jag verkligen beklagar.

Jag har tappat räkningen på hur många debatter jag har fört här med sverigedemokrater som hela tiden vill försvaga miljöarbetet och göra mindre för att skydda vår miljö. Detta är någonting som oroar mig och som jag har lite svårt att få ihop med det som Sverigedemokraterna säger är deras ideologi, det vill säga att till exempel skydda vårt land mot negativ påverkan. Vi vet ju att miljö- och klimatpåverkan är ett av de största hot som vårt land står inför, men Sverigedemokraterna saknas i det arbetet. Det verkar inte finnas någon ända på hur många skäl det finns att motverka och säga nej till olika former av miljöregler och miljölagstiftning.

I det här fallet gäller det, som Tobias Andersson antagligen känner till, ett direktiv som är beslutat på EU-nivå. Direktiv som är beslutade på EU-nivå ska genomföras i Sverige, så svaret på den frågan är att vi kommer att genomföra engångsplastdirektivet.

Det är dock lika självklart att vi inte gör remissutskick för skojs skull eller för syns skull, utan vi gör remissutskick just för att få in synpunkter från remissinstanserna och kunna beakta dem i implementeringen. Det är detta vi nu håller på med.

Vi har fått in remissvar från över 100 remissinstanser. Svaren är mestadels positiva, till skillnad från den bild som Tobias Andersson ger. Sedan finns det ju synpunkter, som det gör i alla remissomgångar, även i detta fall. De tas med i det fortsatta arbetet.

Däremot tycker jag att det helt enkelt är felaktigt att beskriva det här som en skatt. Det är ju en avgift, som också är beslutad på EU-nivå. Det ligger i linje med den grundläggande principen som styr miljöarbetet, det vill säga att förorenaren ska betala: polluter pays-principen.

På samma sätt som vi betalar renhållningsavgift för att kommunen ska ta hand om det avfall som vi producerar hemma är det i det här fallet den som av olika orsaker ser till att det kommer ut produkter på marknaden som bidrar till nedskräpning som får stå för finansieringen. Det är den

grundläggande principen, som är väldigt tydlig i direktivet, så även den principen kommer att genomföras. Däremot, som sagt, håller vi fortfarande på och bereder detaljerna i Regeringskansliet.

Jag vill verkligen understryka hur viktigt det är att inte minska på arbetet när det gäller plastnedskräpning, som ju är ett av de stora hot som Sverige och vår planet står inför. Det är viktigt att komma ihåg att 150 miljoner ton plast redan har ansamlats i haven och att det varje år tillförs ungefär 8 miljoner ton plast till världshaven på grund av bristfällig hantering av inte minst plast som hamnar på våra gator.

Det här är inte ett problem som är någon annans någon annanstans, som en del brukar hävda, utan det är ett problem för Sverige liksom för alla andra länder.

Förra året gjordes en nationell skräpmätning under en vecka. Vid mätningen hittades totalt 35 miljoner skräpföremål på gator och torg och i naturen. Det är inte en acceptabel utveckling. Vi måste helt enkelt vidta åtgärder. Då skulle det vara fantastiskt om vi hade Sverigedemokraterna som påhejare och att de kom med förslag på hur vi kan göra mer för att minska plastskräpet. I stället får vi ägna väldigt mycket debattid åt att Sverigedemokraterna ifrågasätter och vill försena och förhala arbetet för en ren planet. Det är någonting som jag verkligen måste säga att jag beklagar.

Anf. 4 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Man kan naturligtvis stå bakom ett effektivt klimat- och miljöarbete utan att för den skull förespråka Miljöpartiets olika symbol-skatter på området.

Per Bolund konstaterar att en rad remissinstanser har varit positiva, vilket inte är så konstigt med tanke på hur selektiv regeringen varit i urvalet av remissinstanser. Exempelvis ombads inte ens Svenskt Näringsliv att yttra sig, trots att detta onekligen berör deras bransch och deras medlemsföretag. Då är det ju inte konstigt att man får positiva remissinstanssvar.

Ärligt talat, fru talman, är det inte seriöst att företräda regeringen och sedan ducka för alla frågor om regeringens egna promemorian genom att hänvisa till en pågående analys av remissinstansernas svar.

Per Bolund måste åtminstone kunna argumentera för utformningen av promemorian. Hur resonerade regeringen? Hur tänkte regeringen? Eller resonerade och tänkte regeringen inte alls, med tanke på hur promemorian utformades?

Den beräkningsmodell som föreslås av regeringen kritiseras kraftigt av remissinstanserna och lever inte upp till de krav som ställs i engångsplastdirektivet. Per Bolund refererar återkommande till att engångsplastdirektivet är det som är orsaken till promemorian. Ändå bryter man mot engångsdirektivets ändamål flera gånger i den promemoria som regeringen har tagit fram.

Avgiften ska vara kostnadseffektiv, transparent och proportionell. Så är dock inte fallet enligt remissinstanserna. Man misslyckas på alla dessa punkter. Till och med regeringens egen favorit, Naturvårdsverket, avstyrker systemet med nedskräpningsavgifter och menar att det ”enda förslaget gör är att flytta kostnaden för städning från kommun till producent”. Vidare skriver Naturvårdsverket att ”det finns en risk i att nedskräpningsavgiften kan ge skeva incitament i kommunernas renhållningsarbete eftersom infrastruktur (soptunnor) och tömning finansieras via kommunala me-

del medan uppstädning delvis kommer att finansieras via nedskräpningsavgiften. Nuvarande förslag skulle kunna leda till att kommuner väljer att ha färre antal soptunnor och mindre frekvent tömning och istället utökar städningen då den till viss del kommer att finansieras genom nedskräpningsavgiften.”

Med andra ord har inte regeringen i sin promemoria några kloka incitament för att faktiskt uppnå syftet med engångsplastdirektivet.

Kortfattat tycks förslaget i stället utgöra en förklädd skatt och sällar sig därför till en rad av fiskala symbolskatter som regeringen implementerat med miljö och klimat som täckmantel.

Promemorian frångår engångsplastdirektivet på fler punkter. Exempelvis föreslås att avgiften, skatten, ska betalas per styck produkter som släpps ut på den svenska marknaden och inte baserat på det skräp som faktiskt samlats in, vilket är vad som stipuleras i engångsplastdirektivet. Detta gör att producenter får betala en nedskräpningsavgift oavsett vad som händer med produkterna. Om de samlas in i egentillverkade insamlingskärl – betala avgiften eller skatten! Om de sprids i våra grannländer – betala avgiften eller skatten! Om de slängs i platsinsamlingen och ges till förpackningsinsamlingen – betala avgiften eller skatten! Kommunerna får inte heller några incitament att verka för en effektiv uppstädning.

Är allt detta rimligt enligt Per Bolund? Jag har svårt att se hur man från regeringens sida kan motivera sin promemoria genom att hänvisa till engångsplastdirektivet, när man återkommande i sin promemoria väljer att frånga syftet med och tanken och förslagen på åtgärder i engångsplastdirektivet.

Jag vill att det implementeras. Men jag vill att det görs på ett klokt och effektivt sätt, och då måste vi lyssna på remissinstanserna.

Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det sista var ju att slå in en öppen dörr. Självklart ska vi genomföra direktivet på ett effektivt och klokt sätt, och självklart ska vi lyssna på remissinstanserna. Det är precis det som vi håller på med.

Jag vänder mig starkt emot Tobias Anderssons tankar om att det inte är seriöst att vi inte ska stå bakom en promemoria eller en utredning och säga att det är exakt den som ska genomföras. Då har Tobias Andersson kanske inte förstått hur regeringsarbete går till. Det kan ju vara en förklaring, eftersom Sverigedemokraterna aldrig har suttit i en regering.

Det är när regeringen lägger ett förslag på riksdagens bord som man har ett färdigt förslag att ta ställning till. Innan det finns ett sådant färdigt förslag är det ett förslag som är under beredning. Då kan och ska jag inte föregå det med att säga bu eller bä, ja eller nej eller exakt hur utformningen ska vara. Det är ett arbete där vi måste förlita oss på de mycket kunniga tjänstemän på Regeringskansliet som hjälper oss.

Jag vill också verkligen understryka respekten för att vi har ett remissystem, där vi tar in synpunkter från breda intressentgrupper och olika aktörer i samhället. Tvärtemot vad Tobias Andersson säger vore det inte seriöst av mig att nu stå här och slå fast exakt hur den färdiga produkten kommer att se ut när den inte är färdig.

Självklart har Naturvårdsverket, precis som alla andra remissinstanser, möjlighet att komma med synpunkter, och det är något som vi välkomnar. Naturvårdsverkets synpunkter, precis som alla andra remissynpunkter, kommer att tas in i den fortsatta behandlingen. Men det är väldigt tydligt i engångsplastdirektivet att det är producenterna som ska bekosta det avfall som uppkommer i utemiljöer genom deras hantering. Här vill jag vända frågan tillbaka: Är det detta som Tobias Andersson vänder sig emot, det vill säga att han tycker att principen är fel? Då är det en diskussion som man absolut kan föra men som i så fall ska föras på EU-nivå, för den principen är fastslagen i direktivet. Någonstans får jag känslan av att det egentligen är detta som är Tobias Anderssons fråga här i dag.

Jag var tydlig i mitt interpellationssvar med att vi kommer att behöva göra en stegvis implementering av direktivet, det vill säga att först få ett system på plats, något som också föreslås i promemorian. Om det sedan visar sig att man har tagit i för mycket eller för lite när det gäller nedskräpningsavgiften kan man justera den i efterhand, så att den verkligen motsvarar de faktiska kostnaderna för att hantera nedskräpning. Självklart ska vi inte ta ut mer pengar än vad som behövs men inte heller ta ut mindre pengar än vad som behövs, eftersom nedskräpning är ett stort problem som vi behöver åtgärda.

Sedan tycker jag att det är för tidigt att diskvalificera kommunerna och säga att de kommer att ta bort alla papperskorgar och bara ha människor som är ute och städar på gator och torg. Jag tror att det skulle möta ganska mycket protester från kommunmedborgare som jag och, hoppas jag, Tobias Andersson som inte känner sig bekväma med att slänga skräpet på marken utan vill att det ska vara lätt att göra rätt. Det tror jag också att kommunerna verkligen förstår.

Jag vill också poängtera att engångsplastdirektivet är en viktig åtgärd för att minska nedskräpningen. Jag skulle önska att vi kunde diskutera hur vi kan göra mer för att minska nedskräpningen snarare än att hela tiden diskutera hur vi kan göra mindre, vilket tyvärr verkar vara Sverigedemokraternas ingång i alla miljödebatter.

Från regeringens sida ser vi att det här är *en* del men långt ifrån den enda delen. Vi har till exempel infört en skatt på plastbärkassar, vilket kraftigt har minskat användningen av plastbärkassar i Sverige. Och det är klart att om man minskar inflödet av plast i samhället minskar man också risken att det kommer ut i form av skräp på gator och torg. Vi har strandstädningsbidrag. Vi ger medel till Håll Sverige Rent för att motverka nedskräpning. Vi har också skjutit till extra medel i vårändringsbudgeten till följd av att nedskräpningen har ökat under coronapandemin, något som vi såklart måste möta. Vi har också förslag på att införa en bot även för ringa nedskräpning.

Anf. 6 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag kan endast beklaga att Per Bolund väljer att lägga ord i min mun och uttrycka hur han känner att jag kanske tycker i stället för att svara på de frågor som jag har ställt om den allvarliga kritik som finns gentemot den promemoria regeringen har tagit fram.

Med det sagt har jag full förståelse för att ärendet bereds, och det har jag också sagt under debattens gång. Men Per Bolund måste samtidigt kunna kommentera den promemoria regeringen har tagit fram. Per Bolund behöver inte föregå processen och konstatera hur det slutgiltiga förslaget som landar på riksdagens bord ska se ut. Men Per Bolund borde kunna kommentera förslaget och utformningen i den promemoria som regeringen valt att ta fram.

Mot denna promemoria finns det gott om kritik, men den har Per Bolund hittills valt att inte svara på. I stället har han resonerat kring hur jag kanske resonerar.

Den avgift regeringen vill införa är förvillande lik en skatt, även om Per Bolund vägrar att acceptera det. Den ska baseras på antal produkter på marknaden och den saknar korrelation till faktiska kostnader och samband med någon riktad motprestation för de företag som ska betala avgiften.

I utredningen får de enskilda producenterna inte någon individuell motprestation, utan pengarna som producenterna enligt förslaget ska betala ska användas för att ta hand om nedskräpning i allmänhet och inte till att specifikt städa upp de produkter som producenterna har ansvar för.

Mina avslutande frågor till statsrådet Per Bolund blir därför:

Avser Per Bolund att säkerställa att kommunerna bara får täckning för sina nödvändiga kostnader för att hantera nedskräpningen och inte alla sina kostnader på området?

Hur säkerställs att de mest effektiva metoderna och åtgärderna för att samla in mest skräp används?

Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag tycker att det är tråkigt när man ägnar debatten åt att förvanska varandras budskap. Jag har tvärtom gett de svar som går att ge i det här stadiet. Tobias Andersson får nog vänta och ställa en ny interpellation när förslaget är färdigt om han vill ha färdiga svar på alla frågor.

Jag har varit tydlig med att det givetvis ska finnas en korrelation mellan avgiften och det arbete som utförs och de kostnader som kommunerna har för skräphantering.

Tobias Andersson har fortfarande inte kommenterat om det är rimligt att den som har produkter på marknaden som bidrar till nedskräpning också får betala kostnaderna för det. Detta är grundprincipen i engångsplastdirektivet, och regeringen står bakom den. Tobias Andersson och Sverigedemokraterna verkar inte göra det. Det oroar mig, för då ifrågasätter de själva grunden för hela miljöarbetet, det vill säga att det är förrorenaren, alltså den som orsakar miljöproblemet, som också ska stå för kostnaden. Tobias Andersson och Sverigedemokraterna kanske tycker att det är skattebetalarna eller någon annan som ska stå för denna kostnad. Den bedömningen delar jag inte.

Plastnedskräpning är ett stort miljöproblem som förtjänar att tas på allvar utan att man förvirrar debatten eller väcker sidofrågor.

Vi behöver ägna oss åt den stora problematiken. Vi har 150 miljoner ton plast i haven som bryts ned till mikroplast som hamnar i fisken vi äter och vattnet vi dricker och påverkar vår hälsa. Att inte ta denna fråga på allvar är ett svek både mot människor i vår egen tid och kommande generationer.

Jag bekymras återigen av att Sverigedemokraterna ägnar all sin kraft och tid åt att försena, hindra, stoppa och försvåra införandet av åtgärder som faktiskt kan minska miljöproblemen här och nu. Här skiljer sig Miljöpartiet och Sverigedemokraterna åt i grunden. Vi ägnar vår kraft åt att göra mer för att rädda miljön och klimatet. Sverigedemokraterna ägnar sig åt att göra mindre, och det beklagar jag.

Prot. 2020/21:134
4 juni

Svar på
interpellationer

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:693 och 694 om Naturvårdsverkets implementering av vapendirektivet

Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Marlène Lund Kopparklint har för det första frågat mig vilka åtgärder jag ämnar vidta så att Naturvårdsverket i sitt arbete med att arbeta fram föreskrifter och beslut som rör vapenfrågor utgår från de lagar och regler som i dag är stadgade och för det andra om Naturvårdsverket fått i uppdrag att utgå från vapendirektivet trots att riksdagen inte fattat beslut om detsamma.

Sten Bergheden har för det första frågat mig om Naturvårdsverket har regeringens stöd när det gäller att gå vidare med vapendirektivet trots att Sveriges riksdag ännu inte har tagit något beslut i frågan och för det andra om jag avser att ta några initiativ angående att Naturvårdsverket tydligen redan nu, innan det finns något riksdagsbeslut i vapendirektivfrågan, arbetar med att ta fram föreskrifter och beslut som rör vapenfrågorna.

Jag besvarar interpellationerna gemensamt.

I Sverige har vi en sedan länge etablerad modell där uppgiften att ta fram detaljerade föreskrifter i många fall är delegerad till expertmyndigheter. Ett exempel på detta är att Naturvårdsverket får meddela föreskrifter om vilka krav som jaktvapen och andra jaktmedel måste uppfylla.

I sitt arbete med att ta fram sådana föreskrifter ska Naturvårdsverket i sin roll som expertmyndighet beakta alla relevanta aspekter. Vad som kan vara relevant att beakta skiljer sig såklart från fall till fall och kan förändras över tid. En viktig utgångspunkt i Naturvårdsverkets arbete med de aktuella föreskrifterna har varit jaktlagens bestämmelser om att jakten ska bedrivas så att viltet inte utsätts för onödigt lidande. EU-rätten kan givetvis också vara en relevant aspekt.

Att riksdagen inte godkänt en proposition med förslag till förändringar av andra delar av vapenlagstiftningen innebär inte några inskränkningar i Naturvårdsverkets rätt att meddela föreskrifter om vilka krav som jaktvapen ska uppfylla. Det påverkar inte heller Naturvårdsverkets möjlighet att inom sitt ansvarsområde beakta EU-rätt.

Slutligen vill jag uppmärksamma att något beslut ännu inte fattats i denna fråga. Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag som remitterats. Berörda aktörer har fått möjlighet att inkomma med sina synpunkter, som sedan finns med i underlaget för de beslut som följer efter remissen.

Anf. 9 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Vi står nu här ännu en gång för att diskutera jakten på laglydiga jägare och sportskyttar. Ända sedan jag kom in i riksdagen har jag tvingats följa det ena förslaget efter det andra från regeringen som resulterat i ett försvårande för svensk jakt och sportsskytte. Jag har fått följa minister efter minister som har haft fel i sak och varit dåligt pålästa och där polletten inte riktigt har velat trilla ned.

Jakt- och sportskyttesverige är frustrerat. Man har tappat tron på politiken och undrar precis som jag vad det är frågan om. Varför lägger regeringen inte krutet på det som är mer akut och som satt Sverige i brand? Jag pratar givetvis om gängkriminaliteten.

Att sätta begränsningar och överimplementera lagar och förordningar för att försvåra för laglydiga vapenägare är inte rätt väg att gå för att stoppa de illegala vapen som finns i händerna på kriminella. Detta kommer jag att upprepa varje gång jag står här i talarstolen och pratar i detta ämne.

Regeringens envetna kamp för att försvåra för jakt och sportsskytte gör att myndigheterna går i samma spår. Regeringen har satt ribban, och myndigheterna följer efter trots att det är riksdagen som är Sveriges högsta beslutande organ.

Det är just ett sådant exempel som vi diskuterar i dag. I en skrivelse från Naturvårdsverket som har publicerats offentligt på sociala medier uppges att de måste förhålla sig till ändringsdirektivet till EU:s vapendirektiv trots att Sverige ännu inte har fattat beslut om det.

Jag citerar: "Vår bedömning är att vi i detta läge måste förhålla oss till ändringsdirektivet, trots att Sverige ännu inte beslutat om hur alla aspekter av direktivet ska hanteras nationellt. De ändringar vi nu föreslår som har kopplingar till direktivet (vi föreslår ju även andra ändringar som inte påverkas av direktivet) har enligt vår bedömning en begränsad betydelse för de flesta jägare."

Jag fortsätter att citera: "Vidare så ser vi inga övertygande skäl för att tillåta jakt med de vapen som direktivet uttryckligen anger ska vara förbjudna."

Detta hanterande förefaller mycket märkligt då implementering av EU:s ändringsdirektiv inte har stöd i Sveriges riksdag. Riksdagen har flera gånger med all tydlighet visat att regeringens förslag för att implementera EU:s vapendirektiv inte är acceptabelt och att det påverkar jägare och sportskyttar i Sverige negativt. Det finns flera exempel på det, vilket bland andra Moderaterna har tagit upp.

Föreskrifter ska baseras på befintliga lagar och föreskrifter, inte på något som man tror ska implementeras. Att Naturvårdsverket trots riksdagens tydliga viljeinriktning arbetar som om direktivet redan har implementerats måste jag ifrågasätta kraftigt, och det är just därför vi står här i dag.

När man arbetar fram föreskrifter och beslut som rör vapenfrågor borde man rimligtvis utgå från de lagar och regler som finns i dag och som är stadgade. Den stora frågan är varför man inte agerar efter detta och varför man inte har gjort en tydlig konsekvensanalys. Då skulle man se att detta kommer att påverka Jakt- och sportskyttesverige negativt. Man kanske borde lyssna på Jakt- och sportskyttesverige innan man tar fram ett sådant här förslag som går ut på remiss. Man borde ta fram rätt saker i stället för att remissinstanserna ska rätta till det i efterhand.

Fru talman! Tack för svaret, ministern, även om jag hör redan där att ministern backar lite grann och försöker skydda sig med att inga beslut är tagna ännu. Nej, men vi kan faktiskt förvänta oss att våra verk och myndigheter har fakta och uppgifter som stämmer med svensk lag innan saker och ting skickas ut på remiss.

Sverige är en demokrati, och makten utgår från folket. Här i riksdagen tar vi beslut, och här i riksdagen stiftar vi lagar – lagar och regler som gäller för både regering, myndigheter, statliga verk och landets invånare. Det är faktiskt Sveriges riksdag som är det högsta beslutande organet i Sverige, inte Naturvårdsverket. Jag utgår ifrån att svensk lag gäller, både inom regeringen och inom Naturvårdsverkets väggar.

När det skickas ut uppgifter och handlingar från våra myndigheter och verk måste vi självfallet vara säkra på att dessa handlingar är korrekta, följer svensk lag, inte spekulerar i vad som kan hända i EU nästa år och följer den debatt och de beslut som tas här i Sveriges riksdag. Hur ska jägare och skyttar kunna lita på statliga verk när uppgifter inte stämmer och myndigheter och verk sätter sig över landets lagar och fattade beslut? Då är vi verkligen illa ute och på ett sluttande plan.

Fru talman! Visst kan det bli fel. Uppgifter kan gå ut som är felaktiga, men då brukar man korrigera och rätta till dem så att det minimerar skadeverkan och återupprättar förtroendet för myndigheten eller verket.

Fru talman! Vi moderater vill införa ett tydligt tjänstemannaansvar som innebär att enskilda tjänstemän inte får agera hur som helst utan att riskera påföljder för detta. Men uppenbarligen försöker S-MP-regeringen förhala och fördröja även den lagändringen. Att regeringen inte tycker att det är allvarligt om någon tjänsteperson går utanför regelverket eller uppenbart gör fel i sin handläggning är anmärkningsvärt i sig.

Jag utgår ifrån att Sveriges befolkning och företag vill vara säkra på att information, förslag eller åtgärder som kommer från en myndighet faktiskt stämmer och följer svensk lagstiftning och ingenting annat.

Fru talman! När Naturvårdsverket skickar ut föreskrifter om vapen och vapentillbehör väljer man att tolka EU-direktivet som det var i det första läget, vilket riksdagen har sagt nej till tre eller fyra gånger och sagt att det är en överimplementering. EU har korrigerat direktivet, och Sveriges riksdag har sagt att vi ska implementera vapendirektivet på en miniminivå. Detta har inte varit förslaget från regeringen, vilket har avvisats tydligt av riksdagen vid tre till fyra tillfällen. Ändå skickar Naturvårdsverket ut uppgifter som hänför sig till det gamla.

Mina frågor till ministern är: Vilka åtgärder kommer ministern att vidta så att detta inte upprepas? Kommer ministern att ta några initiativ till att Naturvårdsverket ska gå ut och korrigera sina felaktiga uppgifter? Och hur har ministern tänkt återskapa förtroendet för Naturvårdsverket hos landets jägare och skyttar?

Fru talman! Självfallet utgår våra myndigheter precis som alla andra, hoppas jag, från de lagar och regler som gäller. Jag tycker att det är ganska anmärkningsvärt att stå och påstå att det är något annat som gäller och att ifrågasätta en hel myndighet och säga att man agerar mot lagen. Det är självfallet inte sant.

Jag blir också lite förvånad när jag hör att man inte lyssnar på aktörer. Det är precis därför vi har ett remissförfarande – för att skicka ut förslag och få synpunkter tillbaka på dessa förslag och, om det är relevant, också göra förändringar i förslagen. Där vill jag återigen poängtera att förslaget är ute på remiss och att alla som har synpunkter på förslaget har alla möjligheter att komma in med synpunkter och därmed också påverka ett eventuellt framtida beslut som Naturvårdsverket tar.

Jag vill också poängtera att Naturvårdsverket självfallet agerar inom lagen. De agerar på samma sätt som de har gjort under många årtionden, det vill säga: Naturvårdsverket har ansvar för att föreslå regleringar och ändringar när det gäller vilka vapen som får användas vid jakt. Det är en princip som har gällt under moderatledda regeringar precis som under den nuvarande rödgröna regeringen.

Frågan måste gå tillbaka till Sten Bergheden och Marlène Lund Kopparklint: Anser ni att man ska ändra principen att Naturvårdsverket inte ska reglera vilka vapen som får användas vid jakt? Innebär detta att det ska vara helt fritt att använda vilka vapen som helst vid jakt, eller hur ska man tolka detta ganska höga tonläge i frågan?

Naturvårdsverket har att agera under jaktlagen. Det är en lagstiftning som påverkas av EU:s direktiv, men den proposition som ledamöterna hänvisade till berör andra delar av svensk lagstiftning. Det handlar om vapenlagen, lagen om krigsmateriel och lagen om brandfarliga och explosiva varor. Där har riksdagen inte ställt sig bakom vapendirektivet, vilket är bekymmersamt och gör att Sverige nu är hårt granskat av EU-kommisionen. Vi får se hur den processen går vidare.

Jag måste säga att jag blir lite förvånad över tonläget. Det låter som att det här skulle vara en väldigt stor inskränkning i möjligheten att bedriva jakt i Sverige. Låt oss påminna oss om att det handlar om två olika typer av vapen som enligt analyser och bedömningar av Naturvårdsverket, som alltså har jobbat med jaktfrågor under många årtionden, i princip inte används över huvud taget och är obefintliga i jaktsammanhang.

Det handlar om halvautomatiska enhandsvapen med centraltändning och om hagelgevär och halvautomatiska kulgevär där kolven kan avlägsnas utan verktyg och utan att man minskar användbarheten. Det är inte vapen som är förknippade med jakt utan snarare med andra former av verksamhet, i värsta fall illegal. Det är värt att påminna sig om grunden till vapendirektivet, som är de tragiska händelserna med terrorattacker i Paris 2015. Man försöker på olika sätt att minska risken för att den typ av vapen som används vid terrorhandlingar ska komma i illegala aktörers händer.

Det är som sagt inte konstigt att Naturvårdsverket agerar. Man gör på samma sätt som man alltid har gjort och reglerar vilka vapen som kan användas vid jakt. Det är de i sin fulla rätt att göra, och så har det varit även under tidigare regeringar.

Anf. 12 MARLÈNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag tycker att det är lite magstarkt att anklaga mig och kollegan riksdagsledamoten Sten Bergheden för att i princip fara med osanning när vi har svart på vitt, i en skrivelse från Naturvårdsverket, att man måste förhålla sig till ändringsdirektivet trots att Sverige ännu inte har beslutat hur alla aspekter av direktivet ska hanteras nationellt. Det är detta vi diskuterar här i dag – att Naturvårdsverket går efter något som man inte

har fattat beslut om. Det är ett faktum att man har skrivit detta och utgår ifrån just det.

Sedan blir jag lite orolig när jag hör ministern prata om de illegala vapnen. Det är en oerhört liten del som hamnar i händerna på kriminella, som jag var inne på i början av mitt anförande. De illegala vapen som finns i händerna på de kriminella smugglas in illegalt i Sverige. Det är inte vapen som kommer från laglydiga jägare och sportskyttar. Jag tycker att det är viktigt att regeringen skiljer på dessa två saker.

Fru talman! I svaret som ministern har gett pekar han på att Sverige sedan länge har en etablerad modell där uppgiften att ta fram detaljerade föreskrifter i många fall är delegerad till expertmyndigheter. Ett exempel på detta är Naturvårdsverket som får meddela föreskrifter om vilka krav som jaktvapen och andra jaktmedel måste uppfylla. Då är det extra viktigt att man utgår från i dag befintliga lagar och regler.

Här, fru talman, är ministern inne på en viktig del. Expertmyndigheter ska utgå från relevanta aspekter såsom befintliga lagar och regler, inte något som man tror att regeringen vill införa.

Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag som har remitterats, och berörda aktörer ska få möjlighet att inkomma med synpunkter. Men det är tråkigt att det är de som måste inkomma med synpunkter och rätta felaktigheter som finns i remissen.

Det finns en hel del att säga om Naturvårdsverkets remiss av nya föreskrifter om vapen, vapentillbehör och ammunition för jakt. Och visst skriver Naturvårdsverket att om det skulle visa sig att det framförs övertygande argument mot ändringarna får man göra en helt annan bedömning vad gäller ändringsdirektivet. Men det är här som det blir så fel, att man utgår från någonting som det inte har fattats beslut om.

Sedan tycker jag att man ska diskutera varför man gör detta över huvud taget. Under den här mandatperioden har man försökt införa flera saker som skrämmar upp laglydiga och viktiga jägare och sportskyttar, så att de blir oroliga för hur de ska kunna utöva sina aktiviteter. För visst påverkar dessa nya förslag på förordningar Jakt- och sportskattesverige.

Fru talman! Som jag tolkar det anser Naturvårdsverket att de har rätt att tolka hur vapendirektivet ska implementeras i svensk lag, trots att riksdagen har sagt att regeringens förslag är överimplementeringar.

Naturvårdsverket baserar sina föreskrifter på en utredning – Ds 2018:1. Specifikt vad gäller kategori A är det en kombination av halvautomatiska vapen och magasin av en viss storlek som vapendirektivet reglerar och inte, som Naturvårdsverket hävdar, halvautomatiska vapen med stor magasinskapacitet som blir kategori A och därmed förbjudna.

Naturvårdsverket förbjuder vissa vapen ändå, eftersom man inte ser några skäl att tillåta dem. Och det är här som det blir så fel.

Anf. 13 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Det är uppenbart att ministern inte är så insatt i själva saken, med tanke på hans anförande här tidigare. Jag kan försöka reda ut en del saker för ministern, så att det kanske blir lättare att förstå vad som har hänt.

Vi har faktiskt en bra vapenlagstiftning i Sverige som fungerar och som jägare och skyttar följer. Det är den lagstiftning som vi har tagit beslut om här i Sveriges riksdag. Sedan gör Naturvårdsverket och polisen korriger-

ingar vid bedömning av vilka vapen som finns där ute. Vi har inte tagit beslut om någon annan lagstiftning.

Men Naturvårdsverket skickar ut en remiss på ett EU-direktiv som är felaktigt tolkat, och som Sveriges riksdag har sagt nej till tre fyra gånger och sagt att man inte kommer att implementera på den nivån utan göra en minimiimplementering här i Sverige. Naturvårdsverket trotsar ändå detta och skickar ut detta på remiss och utgår från att denna regel ska gälla. När det gäller den sista delen korrigerade EU själv vissa saker för att göra det möjligt för medlemsländerna att justera sin vapenlagstiftning.

Återkom med en minimiimplementering så att vi kan få igenom detta i Sveriges riksdag! Det har denna regering inte gjort, utan man har lagt på ytterligare saker.

Jag kan gå in på alla dessa detaljer och förklara för ministern, men jag tror inte att vi har tid med det. Vi får ha en interpellationsdebatt om den delen.

Det som ministern påstår är lite anmärkningsvärt. Nu är detta ute på remiss, och sedan ska det korrigeras. Men är det verkligen så, fru talman, att det är remissinstanserna som ska korrigera Naturvårdsverkets dåliga sakkunskaper i denna fråga? Man utgår väl från att verk och myndigheter har sakkunskapen och faktiskt följer den lagstiftning som gäller och inte spekulerar och funderar på vad som kan hända i framtiden när det gäller både vapendirektivet och ett eventuellt blyförbud. Vi har inget blyförbud i EU. Vi har inget blyförbud i Sverige. Ändå sitter Naturvårdsverket och spekulerar i vad som kan hända i framtiden. Det är väl knappast en myndighets uppgift? En myndighet ska faktiskt utgå från de lagar och regler som gäller och följa dem fullt ut.

Det står tydligt i myndighetsförordningen 2007:515 § 3: ”Myndighetens ledning ansvarar inför regeringen för verksamheten och skall se till att den bedrivs effektivt och enligt gällande rätt...” Det står inte att myndigheten bör göra det eller göra det om myndigheten känner för det, utan det står faktiskt att den *skall* se till att verksamheten bedrivs effektivt och enligt gällande rätt. Det har inte skett.

Jag fick inte svar på mina frågor som jag tidigare ställde till ministern. Vilka åtgärder kommer ministern att vidta så att detta inte återupprepas? Det är fullt rimligt för att vi ska kunna behålla vår tillit till våra myndigheter och verk. Kommer ministern att ta några initiativ till att Naturvårdsverket faktiskt går ut och korrigerar uppgifterna? Det gör normalt sett myndigheter och verk på ett bra sätt när de gör fel. Hur har ministern tänkt att återskapa förtroendet för Naturvårdsverket hos landets jägare och skyttar, när man på punkt efter punkt misstolkar svenska lagar och går sin egen väg? Inte minst har vi haft en interpellationsdebatt nyligen om vargarna. Det har fattats beslut om att det ska vara 170–270 vargar. Men ändå har Naturvårdsverket och regeringen godkänt att vi har över 400 vargar i Sverige.

Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag blir ganska förvånad när jag hör tonläget från de moderata ledamöterna. Självklart har Naturvårdsverket, precis som alla andra myndigheter, en generell skyldighet att följa gällande regler och lagar. Det gör också Naturvårdsverket. Att påstå någonting annat tycker jag är ganska anmärkningsvärt. Deras verksamhet granskas också, precis som alla andra

myndigheters verksamhet, av Riksrevisionen. Skulle det vara så att man går emot lagstiftningen kommer det självklart att märkas väldigt tydligt. Men jag vill verkligen understryka att så inte är fallet.

Att riksdagen inte godkände regeringens förslag till implementering av det ändrade vapendirektivet ändrar inte gällande svensk lagstiftning. Det borde vi väl ändå kunna vara överens om? Vi har en svensk lagstiftning i dag. Enligt den är det Naturvårdsverkets uppgift att ta fram föreskrifter för jaktvapen. Så har det, återigen, varit under lång tid. Och det är inte heller några förändringar i detta avseende. Om ledamöterna vill ändra det får de i så fall driva på för ändringar av den lagstiftning som gäller.

Det skulle också vara konstigt om Naturvårdsverket ignorerade gällande EU-bestämmelser. Detta gäller generellt men självklart också vid myndighetens arbete när det gäller föreskrifter för jaktvapen.

Att riksdagen inte har godkänt en proposition med lagförslag som avser implementeringen av ett direktiv är en sak. Att en myndighet beaktar delar av detta direktiv vid sitt arbete med föreskrifter inom ramen för gällande mandat är någonting helt annat. Jag tycker att ledamöterna blandar ihop två olika frågor, och jag hoppas att det beror på ett missförstånd. Det första handlar om behovet av ny lagstiftning. Det andra handlar om uppdaterade föreskrifter inom ramen för befintlig lagstiftning. Och det ena hindrar faktiskt inte det andra.

De vapen det handlar om är, återigen, i praktiken ytterst ovanliga. Uppfattningen att detta skulle innebära en stor inskränkning av möjligheten till jakt i Sverige ställer jag mig därför verkligen inte bakom. Enligt de uppgifter vi får från Naturvårdsverket skulle jag säga att dessa vapen är i princip obefintliga bland jägarna. Att det rör sig om halvautomatiska enhandsvapen med centralantändning innebär också att det handlar om en grövre kaliber än de tillåtna vapnen, som har kanttändning. Det är definitivt inte ett vanligt jaktvapen, och enligt vad Naturvårdsverket säger sig känna till används det inte alls vid jakt.

Detta är alltså lite förvånande. Ledamöterna kanske kan understryka varför det är så viktigt att just dessa vapen måste kunna användas vid jakt. Om det skulle framkomma under remissförfarandet att detta är viktiga jaktvapen har Naturvårdsverket som sagt också möjlighet att ändra sina förslag, men den information som finns tillgänglig nu visar inte att så är fallet.

Återigen: Bakgrunden till ändringsdirektivet, som alltså inte har genomförts i Sverige då propositionen röstades ned, var de terrorattacker som skedde i bland annat Paris 2015 och där automatvapen användes. Syftet med direktivet är att ha en enhetlig och samordnad strategi inom hela EU för att motverka att de farligaste skjutvapnen kommer till brottslig användning.

Det är viktigt att komma ihåg att Naturvårdsverkets bestämmelser redan i dagsläget innehåller sådant som inte bara motiveras av jaktskäl. Bland annat ställs det krav på att halvautomatiska kulgevär ska vara av civil typ som till konstruktion och utseende avser att efterlikna konventionella jaktvapen. De ska alltså inte vara av militär typ. Det är en bestämmelse som inte motiveras av jaktskäl. Det finns även begränsningar gällande kalibern på enhandsvapen, magasinets storlek i vissa avseenden och att skjutvapnen inte får ha lasersikte.

Den här principen och det här sättet att arbeta har alltså funnits länge. Även därför är det lite svårt att förstå den upprördhet som de moderata ledamöterna visar i den här debatten.

Anf. 15 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M):

Fru talman! Jag skulle vilja fråga ministern varför ministern tror att Jakt- och sportskyttesverige reagerar så hårt på det som har kommit fram nu och som är ute på remiss. Om det inte finns någon anledning, hur kan då flera tusen människor ha reagerat så här? Har alla dessa människor missuppfattat saker och ting? Eller är det faktiskt så att Naturvårdsverket inte har gått ut och ställt frågan och gjort en grundlig undersökning?

Detta kommer ju att påverka Jakt- och sportskyttesverige. Gång på gång går ministern in på och pratar om illegala vapen som hamnar i händerna på kriminella människor. Men då handlar det om vapen som smugglas in i Sverige – illegala vapen – och inte om de vapen som finns hos laglydiga jägare och sportskyttar.

Det vi debatterar här i dag är att Naturvårdsverket har haft med någonting som inte har implementerats i Sverige. Det är det man reagerar på. Efter detta skulle jag vilja diskutera hur svensk normgivningsmakt egentligen är utformad, fru talman. Det kan inte vara rätt att basera föreskrifter på förslag som riksdagen har röstat nej till, för vad ska då riksdagens roll vara?

Jag kan också konstatera utifrån ministerns svar till mig att regeringen uppenbarligen inte har något att invända mot att en myndighet på detta sätt kortsluter den normala demokratiska ordningen. Om inte ett nej i riksdagen räcker, vad behöver man då göra för att förhindra att Naturvårdsverket förbjuder en massa jaktvapen och inför begränsningar för Sveriges jakt- och sportskytte? Detta görs trots att riksdagen har sagt det rakt motsatta genom flera tillkännagivanden.

Anf. 16 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Först och främst är det lite anmärkningsvärt att företrädare för den här regeringen, nu senast ministern här, blandar ihop lagliga jägare och sportskyttar med terrorverksamhet med olagliga vapen runt om i Europa.

Våra jägare och sportskyttar kontrolleras varje dygn gällande om de ska få behålla sina vapen eller inte. Det regeringen inte klarar av är att kontrollera våra terrorister och de grovt kriminella här i landet, så de kan härja fritt på våra gator och torg. Blanda inte ihop dem med Sveriges jägare och skyttar, som är laglydiga människor! Hade de inte varit laglydiga hade de nämligen inte fått ha några vapen. Blanda inte ihop dem med terrorverksamhet som utförs med olagliga vapen och som den här regeringen har hanterat mycket bristfälligt under sina sju år vid makten!

Det är anmärkningsvärt, fru talman, att en myndighet kan skicka ut föreskrifter baserat på ett EU-direktiv som inte är implementerat – och dessutom feltolkat. Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man skickar ut detta och ber remissinstanserna att korrigera det åt en statlig myndighet. Man borde kunna utgå från att den information och den sakkunskap som kommer från en svensk myndighet är sakligt korrekt samt följer svensk lag, som har fattats i Sveriges riksdag – och precis som jag sa ska det vara

enligt gällande rätt, inte spekulerande rätt eller eventuell framtida rätt. Det ska vara gällande rätt.

Jag rekommenderar ministern att läsa igenom remissinstansernas svar, fru talman, och faktiskt se vad de har sagt. Det kanske kan hjälpa både ministern och Naturvårdsverket i det fortsatta arbetet.

Prot. 2020/21:134
4 juni

Svar på
interpellationer

Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Återigen: Det som har skett är att Naturvårdsverket har tagit fram ett förslag inom nuvarande lagstiftning och inom sitt mandat, vilket har varit detsamma under ganska många regeringar – regeringar som har varit rödgröna och även regeringar som har letts av Moderaterna och bestått av andra partier. Det är inte en lagstiftning som har ändrats, utan det är samma principer som gäller och samma regler som Naturvårdsverket arbetar efter.

Självklart utgår jag ifrån att Naturvårdsverket läser alla remisser och beaktar det som framförs i sitt slutgiltiga beslut. Jag tycker att det är bra att vi har ett remissförfarande och att vi får möjlighet att ta in information och kunskap från alla parter.

Jag tycker också att Sveriges jägare gör ett fantastiskt bra jobb. Självklart vet vi att jägarna är laglydiga och försöker följa alla regler som gäller. Men jag tycker också att det är viktigt att poängtera att vi har regelverk på EU-nivå som på olika sätt försöker förhindra att farliga skjutvapen kommer till brottslig användning. Det är en princip som jag hoppas att även de moderata ledamöterna i grunden står bakom.

Det är ändå viktigt att poängtera att Naturvårdsverket har ett mandat att sätta upp regler för vilka vapen som får användas vid jakt, inte bara för att skydda djur från onödigt lidande utan även av andra skäl. Det finns som sagt redan vapen som är förbjudna, till exempel vapen av militär typ. Det är viktigt att poängtera att Naturvårdsverket självklart arbetar inom gällande svensk lagstiftning. Det är Naturvårdsverkets uppgift att ta fram föreskrifter för jaktvapen. Det har varit så under lång tid, och det har inte skett några förändringar i det avseendet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2020/21:727 om information från utrikesministern och UD med anledning av svenskars död i Dominikanska republiken

Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Mats Green har frågat mig om jag kan utveckla mitt yttrande som jag gjorde i kammaren den 30 april i år rörande dödsfallsärendena i Dominikanska republiken. Mats Green har även frågat mig om jag är beredd att inom ramen för min tjänsteutövning, bland annat mot bakgrund av vad som framkommer i de handlingar som UD har offentliggjort, ta några initiativ för att bringa klarhet i detta fall.

Låt mig inledningsvis återigen betona att dödsfall utomlands är bland de känsligaste fall som utrikesförvaltningen har att hantera inom ramen för det konsulära uppdraget. Dessa ärenden ges alltid högsta prioritet, och så

har också skett i dessa båda dödsfallsärenden. Jag kan försäkra att vi alltid försöker att ge så bra hjälp och stöd som möjligt i varje enskilt fall utifrån det konsulära uppdraget.

Vad gäller Mats Greens första fråga utvecklar jag gärna resonemangen något, men jag vill samtidigt understryka att vi i vår förra interpellationsdebatt i stort sett gick igenom den information som finns att tillgå om fallet. Utrikesdepartementet gör tillsammans med utlandsmyndigheterna noggranna bedömningar av vilka möjligheter vi har att på bästa sätt bistå i ett ärende, vare sig det handlar om praktisk hantering i samband med ett dödsfall eller om det handlar om kontakten med utländska företrädare och myndigheter. Jag vill också understryka att vi alltid verkar för en konsekvent och rättssäker hantering och att vi alltid tar våra kontakter med såväl anhöriga som utländska staters företrädare på största allvar.

Vid den förra interpellationsdebatten den 30 april i år informerade jag Mats Green om att vi i detta fall vid ett flertal tillfällen påtalat för företrädare för Dominikanska republiken vikten av att dessa fall hanteras skyndsamt och att omständigheterna utreds. Detta har vi tagit upp både på plats i Dominikanska republiken och med landets ambassadör här i Sverige.

Angående Mats Greens andra fråga, om nya initiativ, kan jag säga att jag själv så sent som den 11 maj i år hade ett möte med den nytilträdde ambassadören för Dominikanska republiken i Sverige. Jag kunde då personligen understryka vikten av att omständigheterna kring dödsfallen utreds grundligt. Ambassadören försäkrade mig om att hon skulle fortsätta att ta upp frågan i sina kontakter med det dominikanska utrikesdepartementet. Vi kommer därför att få anledning att återkomma till företrädare för Dominikanska republiken i detta ärende. All information som vi får i detta ärende kommer naturligtvis att ges även till anhöriga.

Att bistå svenska resenärer som hamnar i en nödsituation eller avlider utomlands och att ha kontakt med deras anhöriga är en av utrikesförvaltningens kärnuppgifter. Det är dock viktigt att klargöra att det finns uppgifter som faller utanför det konsulära uppdraget. Utrikesdepartementet eller utlandsmyndigheterna kan exempelvis inte granska obduktionsprotokoll och polisrapporter. Detta är en fråga för rättsvårdande myndigheter och medicinsk expertis. Vi kan inte heller agera juridisk rådgivare eller ombud åt enskilda eller ingripa i ett rättsligt förfarande utomlands.

Att man som anhörig vill veta så mycket som möjligt om omständigheterna kring ett dödsfall är naturligtvis helt förståeligt, särskilt om det skett under oklara omständigheter. Här kan utrikesförvaltningen bistå de anhöriga med att efterfråga dokumentation från lokala myndigheter och sjukhus. Det är dock inte Utrikesdepartementets eller utlandsmyndigheternas uppgift att kontrollera riktigheten i obduktionsprotokoll eller uttala sig om innehållet i polisrapporter. För polisiära frågor måste de anhöriga vända sig direkt till de lokala myndigheterna. De ansvarar för en eventuell utredning och för om dokumenten kan bli tillgängliga för de anhöriga. I många länder kan det ta lång tid innan några besked lämnas. Jag har största förståelse för att det för anhöriga kan vara väldigt tungt och frustrerande att inte alltid få full klarhet i vad som hänt.

Anf. 19 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag får tacka ministern för det upplästa interpellationssvaret. Jag hoppas att hon i dag, till skillnad från i den förra interpellations-

debatten om det svenska paret Silvas oförklarade död i Dominikanska republiken, besvarar de frågor som ställs och diskuterar sakfrågan i stället för att läsa innantill från samma på förhand skrivna svar oavsett vilka frågor som ställs. Respekten, fru talman, för sakfrågan och för de anhöriga kräver det.

Utifrån det svar som ministern nyss läste upp har jag ett antal uppenbara frågor. På min ena interpellationsfråga svarar ministern nu att vi i vår förra interpellationsdebatt i stort sett gick igenom all den information som finns att tillgå i fallet och att hon inte vill ha en ny diskussion om det. Det är ärligt talat ett hyfsat missvisande påstående, fru talman. Jag hade då ett antal frågor om det material i fallet Silva, över 200 sidor, som UD dagen innan hade tvingats lämna ut till Jönköpings-Posten. UD vägrade först att lämna ut någonting över huvud taget men tvingades till detta efter att en överklagandeprocess inletts. I det materialet bekräftas alla de uppgifter som JP påtalat under mer än ett års tid.

Ministern säger nu alltså att vi har gått igenom alla uppgifter som finns i fallet. Jag ställde då ett antal frågor kring dessa, fru talman, men inte en enda av dessa frågor kommenterades, än mindre besvarades, av Ann Linde. Jag noterar att ministern varken i dag eller vid förra debatten med ett enda ord berört UD:s utlämnade handlingar och det som där framkommer, bland annat att flera UD-tjänstemän, dock ej ministern, konstaterar att det finns stora frågetecken och oklarheter vad gäller dominikanska myndigheters uppgifter om paret Silvas död. Jag vill att ministern här i dag kommenterar det som framkom i de handlingarna från Utrikesdepartementet.

Fru talman! Ministern svarar att hon haft ett möte med den dominikanska ambassadören och krävt att dödsfallen "utreds grundligt". Det är bra och förhoppningsvis ett halvt steg framåt, även om det sker mer än ett år efter paret Silvas oförklarade död. Flera veckor efter deras död länsades deras bankkonton, för att bara nämna något inom dominikanska myndigheters egna väggar.

Fru talman! Om man nu från officiellt dominikanskt håll med mindre justeringar egentligen bara återupprepar de undvikande, ofullständiga och ibland direkt felaktiga icke-svar man hittills givit förutsätter jag att utrikesminister Ann Linde inte passivt kommer att nöja sig med detta. Gör man det blir ju det bara ett diplomatiskt spel för gallerierna.

Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Låt mig vara mycket tydlig, så att det inte råder några som helst missuppfattningar om mina svar på Mats Greens frågor i den här interpellationen. Svaret på Mats Greens första fråga, om jag kan utveckla mitt yttrande som jag lämnade i kammaren den 30 april rörande dödsfallsärendena i Dominikanska republiken, då jag informerade om att Utrikesdepartementet vid ett flertal tillfällen haft kontakt med företrädare för Dominikanska republiken, är följande: Varje enskilt konsulärt ärende hantearas i enlighet med gällande regelverk och föreskrifter. Ett dödsfallsärende har alltid högsta prioritet. Vid komplicerade ärenden tas de kontakter som vi bedömer är påkallade. Det kan till exempel vara kontakter med lokala myndigheter eller företrädare för en främmande stat.

I de aktuella fallen hade vi från allra första början etablerat en kontakt med den lokala polisen via vår honorärkonsul i Dominikanska republiken. Efter att vi informerat oss om händelserna mer i detalj togs även kontakt

med den dåvarande dominikanska ambassadören i Stockholm. Syftet med detta möte var att tydliggöra hur allvarligt vi såg på det inträffade och att vi var angelägna om att dessa fall hanterades grundligt och skyndsamt. Efter det första mötet med ambassadören hölls sedan ett flertal andra möten med företrädare för Dominikanska republiken.

Jag hade som sagt själv ett personligt möte med den nytilträdade dominikanska ambassadören så sent som i maj. Jag återupprepade då dessa krav och kravet på en utredning som UD har fört fram hela tiden. Det är alltså inte ett krav som är ett år efter.

Ambassadören försäkrade mig om att hon återigen skulle ta upp frågan med det dominikanska utrikesdepartementet. Vi kommer därför att få anledning att återkomma till företrädare för Dominikanska republiken i detta fall.

Svaret på Mats Greens andra fråga om jag är beredd att inom ramen för min tjänsteutövning ta några initiativ för att bringa klarhet i detta fall är att jag redan har besvarat den frågan.

Mitt budskap var väldigt tydligt hela tiden. Vi vill att omständigheterna kring dödsfallen utreds grundligt så långt det är möjligt så att vi kan förmedla den informationen till de anhöriga. Med det sagt har vi naturligtvis inga möjligheter att ingripa i ett rättsligt förfarande i ett annat land.

Jag förstår mer än väl den sorg och den frustration som de anhöriga känner över att inte få full klarhet. Det är därför som vi kommer att fortsätta att följa det här fallet i våra framtida kontakter med Dominikanska republiken.

Anf. 21 MATS GREEN (M):

Fru talman! Att säga att man har besvarat en fråga och att sedan också göra det är helt olika saker. Jag får återupprepa min sista fråga som jag inte fick besvarad. Det är dessutom den viktigaste frågan.

Om man nu från officiellt dominikanskt håll med mindre justeringar egentligen bara återupprepar de undvikande, ofullständiga och direkt felaktiga icke-svar man har givit hittills förutsätter jag att Ann Linde inte passivt kommer att nöja sig med det svaret. Det var min fråga. Jag skulle fortfarande önska att utrikesministern besvarar den.

Fru talman! Vi har hittills diskuterat UD:s hantering i förhållande till Dominikanska republiken i fallet Silva. Relevant i fallet är också UD:s, där ministern är departementschef, egen hantering av frågan i Sverige.

Det gäller i synnerhet agerandet gentemot medierna i allmänhet och mot Jönköpings-Posten i synnerhet. Det agerandet står i två kontrast till bristen på agerande gentemot Dominikanska republiken i detta fall.

Det är alltså inte bara så att när hennes eget departement blir granskat har det mest kommit irritation varvat med tystnad från utrikesministern. Det har även varit så att man från officiellt UD-håll skriftligen har kontaktat Jönköpings-Postens chefredaktör Herman Nikolic för att ge sin syn på pressfrihet. Nikolic redogör för detta i Jönköpings-Posten den 15 maj detta år.

Utrikesdepartementet framförde bland annat att tidningens publiceringar inte var korrekta, trots att de framtvingade handlingarna från UD sedan visade att de definitivt var det. Man framförde att tidningen inte valt "rätt" från UD. Att tidningens reporter skulle ha sammanfattat sina intryck annorlunda.

Framför allt och mest anmärkningsvärt, fru talman, meddelade UD att man i fortsättningen ville ”granska” intervjun på förhand innan den publicerades. Det ironiska är att detta framfördes från UD bara några dagar innan världsdagen för pressfrihet den 3 maj.

Fru talman! För dem av oss som varit chefer för myndigheter hade ett sådant agerande och ett sådant synsätt gentemot medier varit otänkbart, ohållbart och oacceptabelt.

För att inte tala om hur smidigt det hade varit för politiker om man kunde sätta krav på att granska och godkänna delar av reportage där man förekommer. Det är egentligen värt sin egen mässa, sin egen interpellation.

Jag skulle vilja att utrikesministern här redogör för om hon som departementschef och högst ansvarig står bakom det agerandet och de skriftliga uttalandena från hennes departement.

Den frågan tillsammans med min tidigare fråga om svaret från dominikanskt håll skulle jag vädja till utrikesministern att ta tillfället i akt och besvara.

Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Som svar på Mats Greens fråga om vi passivt accepterar de svar som vi får från Dominikanska republiken är svaret nej. UD har aldrig passivt accepterat de svar vi får, utan vi fortsätter att fråga och begära klarhet i detta.

Jag har vid flera tillfällen redogjort för Mats Green vad det konsulära uppdraget innebär, vilken hjälp vi kan bistå svenskar med utomlands och vilka begränsningar som finns givet det konsulära ramverket.

Jag vill ändå ta tillfället i akt att betona att när det inträffar ett dödsfall i utlandet ger utrikesförvaltningen det högsta prioritet. Det är, som jag nämnt tidigare, bland de känsligaste fallen som vi har att hantera.

Både Utrikesdepartementet och utlandsmyndigheterna gör allt de kan för att underlätta för de anhöriga med den nödvändiga praktiska hanteringen som omfattas av det konsulära uppdraget.

Jag har i mediasammanhang fått synpunkter på att jag, precis som interpellanten Mats Green, läser innantill i svaret på de konsulära ärendena och att det skulle vara ett tecken på bristande respekt.

Låt mig vara mycket tydlig. Det är precis tvärtom. Av respekt för de anhöriga och den känsliga situationen vill jag på intet sätt riskera att säga någonting som kan förvärpa situationen i det här läget.

När det gäller UD:s kontakter med Jönköpings-Posten kan jag försäkra att det har skett korrekt och att det är helt motiverat att få se sina egna citat, detta för att undvika missförstånd.

Svaret på Mats Greens fråga är: Jag står bakom det sätt som vår kommunikationsmyndighet, vår kommunikationsavdelning och vår konsulära avdelning har hanterat relationerna till pressen.

Utrikesdepartementets och utlandsmyndigheternas uppdrag när en svensk person avlider i utlandet är främst att säkerställa identiteten på den avlidne och se till att de närmast anhöriga underrättas via svensk polis.

Utlandsmyndigheterna kan också hjälpa anhöriga att få fram nödvändig dokumentation för till exempel hemtransport av den avlidne och meddela Skatteverket om dödsfallet så att de kan registrera personen som avliden i folkbokföringen. Finns det en giltig reseförsäkring kan anhöriga få hjälp av försäkringsbolaget.

När man vänder sig till Utrikesdepartementet ska man bemötas av respekt och ett korrekt agerande. Vår konsulära service ges på ett likvärdigt och rättssäkert sätt oavsett var i världen du befinner dig.

Förhållandena och regelverken i olika länder skiljer sig åt. Ibland kan det påverka förutsättningarna för det konsulära uppdraget. Men jag kan försäkra Mats Green om att utrikesförvaltningen alltid gör sitt bästa för att bistå svenskar utomlands som är i behov av konsulärt stöd.

Anf. 23 MATS GREEN (M):

Fru talman! Vi har fått ett svar här i dag. Det är att utrikesministern står bakom det minst sagt anmärkningsvärda synsätt som uppenbarligen hela Utrikesdepartementet har vad gäller synen på en fri press och mediers möjligheter att utifrån fakta rapportera från de omständigheter som finns. Detta är som sagt värt sin egen mässa. Det kommer också att bli en egen mässa i form av en interpellation om det.

Fru talman! Man får ursäkta mig, men jag kan inte annat än att tycka att det är ganska anmärkningsvärt att utrikesministern i alla delar fullt ut verkar se det här fallet som ett rent praktiskt och administrativt ärende då två svenska medborgare dog.

Man nämner ingenting om själva knäckfrågan här om hur de dödsfallen gick till och de helt ofullständiga svar som hittills har presenterats av dominikanska myndigheten.

Fru talman! Avslutningsvis: Utrikesministern gör rent allmänt intrycket av att vara irriterad av att behöva lägga en del av sin dyrbara tid på att diskutera detta. Det kanske är ett helt felaktigt intryck. Men det är nog det intryck de flesta får efter att ha följt detta i mer än ett års tid.

Jag hoppas att vi kan gå vidare i nya debatter och nya diskussioner, framför allt när det gäller utrikesministerns hantering av sakfrågorna och kommunikationen med de anhöriga. Jag hoppas också att vi kommer att få se bättring och att vi kommer att få se en annan, konstruktiv, dialog från Utrikesdepartementet och dess chef.

Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Utrikesdepartementet hanterar tusentals konsulära ärenden årligen. Vår huvuduppgift är att bistå svenskar utomlands som har hamnat i olika nödsituationer med råd och stöd. Detta inkluderar naturligtvis också anhöriga som har drabbats av det värsta tänkbara – att förlora en familjemedlem eller en nära anhörig.

Tack vare goda relationer med andra stater, inklusive Dominikanska republiken, kan vi ta upp känsliga ärenden som är viktiga för oss, till exempel detta akuta fall, utan att det påverkar den mellanstatliga relationen. Tragiska dödsfall i utlandet är ingenting som riskerar relationen mellan länder, även om vi ställer mycket tydliga krav på svar.

De diplomatiska relationerna är en förutsättning för att vi ska kunna hjälpa och stötta varandra när det sker olyckor och dödsfall som drabbar medborgare i våra respektive länder. Självklart måste det finnas en respekt för de lagar och regler som gäller i landet i fråga. Utrikesdepartementet kan inte ingripa i ett annat lands rättskipning eller myndighetsutövning. På samma sätt förutsätter vi att andra stater respekterar vår självständighet.

Med det sagt finns det inte något som hindrar oss från att säkerställa att hanteringen av de konsulära ärendena går rätt till och att svenskars rättigheter blir tillvaratagna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2020/21:134
4 juni

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:744 om krigsbrott mot kvinnor och dess följder

Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Amineh Kakabaveh har frågat mig vilka initiativ Sverige som enskilt land och som medlem av EU och FN avser att ta för att de ansvariga i Etiopien och Eritrea ska ställas inför rätta anklagade för krigsbrott.

Hon har frågat mig om jag och regeringen avser att verka för att internationella rättsvårdande instanser utkräver ansvar för de systematiska våldtäkter som tigreanska kvinnor och barn utsatts för.

Amineh Kakabaveh har frågat mig om jag och regeringen avser att genomföra humanitära insatser för de kvinnor och barn i Tigray som utsätts för våldtäkt eller andra krigsbrott och vari dessa i så fall kommer att bestå.

Hon har också frågat mig om jag och regeringen avser att i FN lyfta frågan om de yazidiska barn och kvinnor som varit offer för IS/Daish och som lever under ständigt terroristiskt hot från såväl anhängare till IS/Daish som från den egna hederskulturen.

Jag delar fullt ut Amineh Kakabavehs oro över uppgifterna om sexuellt våld i Tigray och har flera gånger tidigare uttalat mig om den allvarliga utvecklingen i Etiopien i riksdagen, bland annat i ett antal riksdagsfrågor (2020/21: 2513; 2530; 2432; 2458; 1493) och i en interpellation (2020/21:146). Konfliktrelaterat sexuellt våld är ett allvarligt brott och utgör en kränkning av den internationella humanitära rätten.

Konflikten i Tigray har nu pågått i ett halvår. Den har lett till ett stort antal döda, förstörd infrastruktur och ett mycket stort antal flyktingar och internflyktingar. Den humanitära situationen är akut och har enligt FN förvärrats den senaste månaden. FN beräknar att 4,5 miljoner människor är i behov av humanitär hjälp bara i Tigrayregionen. FN:s säkerhetsråd framhöll den 22 april hur säkerhetsläget i Tigray fortsatt utgör ett hinder för de pågående humanitära insatserna. Vi uppmanar alla parter att garantera säkerhet, snabbt och obehindrat humanitärt stöd och tillträde till alla drabbade områden så att snabb och adekvat hjälp kan nå människor i nöd.

Jag förfäras av de omfattande uppgifter som finns om fruktansvärda och grova övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tigray, inklusive systematiskt användande av sexuellt och könsbaserat våld i konflikten. Detta tog jag också upp i mötet med EU:s utrikesministrar den 19 april. Övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna uppges ha begåtts av samtliga parter i konflikten, inklusive eritreansk militär. FN:s högkommissionär för de mänskliga rättigheterna Michelle Bachelet sa den 4 mars att de rapporterade gärningarna möjligen utgör krigsförbrytelser och brott mot mänskligheten.

Sverige och EU har genomgående ställt krav på att oberoende utredningar av uppgifterna görs och att de ansvariga ställs till svars. Statsminis-

tern och jag har framfört detta i samtal med våra etiopiska motparter premiärminister Abiy Ahmed och vice premiärminister och utrikesminister Demeke Mekonnen.

Jag välkomnar den gemensamma utredning som nu inleds i Tigray, som är ett samarbete mellan den etiopiska kommissionen för mänskliga rättigheter och kontoret för FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter. Våld mot kvinnor och flickor är en av de frågor som ska utredas – detta har Sverige särskilt betonat. Sverige stöder detta arbete och kommer att följa det nära. Vi har beredskap att ytterligare agera för att ansvariga ska ställas till svars.

Sverige har med anledning av de stora behoven i Tigray utökat det humanitära stödet med 65 miljoner kronor och stöttat med resurser genom Sida och MSB. Sidas humanitära stöd till Etiopien uppgår 2021 till 175 miljoner kronor, inklusive stöd till FN:s flyktingorgan och Unicef. Mot bakgrund av uppgifterna om sexuellt och könsbaserat våld stärker Sverige nu FN:s befolkningsfond med en sekondering från MSB – detta för att bidra med kapacitet och expertis kopplat till sexuellt och könsbaserat våld. Parallellt har Sverige omlokaliserat resurser och på så sätt ökat biståndet till skydd och stöd för kvinnor och barn som utsatts för våld, bland annat i Tigray.

Vi har tillsammans med övriga EU konsekvent manat till stopp på våldet och skydd av civila samt krävt oberoende utredningar och ansvarsutkrävande för rapporterade övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Etiopien. Tillsammans med FN, AU, USA och andra aktörer fortsätter vi att aktivt verka för en lösning på konflikten samt full respekt för folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt.

Sverige följer nära situationen för yazidier och andra personer som tillhör etniska och religiösa minoritetsgrupper i Irak. Sverige lyfter aktivt situationen för mänskliga rättigheter för personer som tillhör dessa minoriteter i bilaterala kontakter med Irak och inom FN och EU, inklusive situationen för de yazidiska kvinnor och barn som utsatts för Daishs omfattande och systematiska övergrepp.

Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack så mycket, utrikesministern, för ett omfattande svar och en redogörelse för Sveriges arbete och vad vi bidrar med i sådana här krig och konflikter!

Jag är väldigt glad att höra att både utrikesministern och statsministern har lyft upp de här frågorna i både EU-sammanhang och möte med de ansvariga i Etiopien.

Det är viktigt att vi driver de här frågorna. Anledningen till att jag skrev interpellationen är att det dessvärre inte bara är i Tigray som övergrepp och krigsbrott förekommer. Det sker även i Myanmar och i andra delar av världen. Vi får inte alltid reda på vad som sker när det gäller övergrepp på kvinnor och barn. Det skedde senast i Chile under protesterna, till exempel. Vi har lyft frågan här många gånger.

Det finns många tigreaner, kvinnor, som bor i Sverige och som precis som vi är förfärade över den rådande situationen och det som sker med deras släktingar och bekanta. Det är viktigt att motverka våldtäkter i krig.

Man har kommit överens både i FN och i stadgan för Internationella brottmålsdomstolen i Haag. Man anger att våldtäkt och sexuellt våld kan utgöra krigsförbrytelser under beväpnade konflikter och folkmord i fredstid. Säkerhetsrådet har antagit nio resolutioner om kvinnor, fred och säkerhet, och fem av dessa fokuserar särskilt på sexuella övergrepp i beväpnade konflikter. Resolution 1820 är ett av de kanske viktigaste genombrotten.

Men trots alla internationella överenskommelser och resolutioner förekommer brutala och fasansfulla krigsbrott och våldtäkter mot kvinnor och unga flickor, men också mot pojkar. Under våldsamheterna i Tigray i norra Etiopien sägs tiotusentals kvinnor, flickor och barn ha blivit utsatta för våldtäkter och övergrepp.

I november förra året beordrade landets president, fredspristagaren Abiy Ahmed, militär mot Tigray för att kontrollera provinsen och bekämpa TPLF, Tigrayanska befrielsefronten, som har stort inflytande över den nästan självständiga provinsen. Även den eritreanska armén anslöt sig.

Det är väldigt bra att vi har tagit initiativ till och infört olika sanktioner mot enskilda, både i Eritrea och i Etiopien. Det måste ske. Sverige måste också kräva att Etiopien går ur området. De är en ockupationsmakt, vilket är väldigt viktigt att markera.

Många är glada för vad Sverige och EU gör. Också USA har gjort en del. Men kanske räcker det inte, och då måste man vara väldigt tydlig mot båda länderna. De ansvariga måste ställas inför rätta på riktigt. Vi hoppas att den här utredningen kommer att utmynna i någon form av ansvarsutkrävande snart.

Anf. 27 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Amineh Kakabaveh tar upp frågan om ansvarsutkrävande. För regeringen är ansvarsutkrävande för övergrepp och kränkning av mänskliga rättigheter väsentligt. De övergrepp och kränkningar som har rapporterats riskerar att skapa djupa sår hos befolkningen under lång tid framöver. Detta har vi lyft vid upprepade tillfällen med olika företrädare för den etiopiska regeringen, som då sagt att dessa frågor prioriteras högt och att de ska avsätta resurser i rättssystemet för dem.

Vi kommer att fortsätta att verka för att de ansvariga ställs till svars. Vår inriktning är att internationella utredningsmekanismer bör användas för att utreda övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter i Tigray. Vid behov bör detta ske även inom ramen för FN:s råd för mänskliga rättigheter. EU och andra länder lyfte situationen för mänskliga rättigheter i Etiopien under den senaste sessionen för FN:s råd för mänskliga rättigheter, och vi driver att rådet ska fortsätta att vara engagerat.

Vi för en tät dialog med kontoret för FN:s högkommissarie för de mänskliga rättigheterna liksom med den etiopiska kommissionen för mänskliga rättigheter genom särskilt den svenska representationen i Genève och ambassaden i Addis Abeba. Tillsammans med mina EU-kollegor träffade jag i mars FN:s högkommissarie för de mänskliga rättigheterna Michelle Bachelet, och då talade vi bland annat om situationen i Etiopien, inklusive rapporterna om könsbaserat våld.

Situationen i Etiopien är en prioriterad fråga för EU. Den 11 mars antog EU rådsslutsatser om ett förhållningssätt till utvecklingen i Etiopien. Finlands utrikesminister Pekka Haavisto har rest till Etiopien i flera omgångar och fortsatt att upprepa EU:s krav på oberoende utredningar och

ansvarsutkrävande för begångna övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Tigray. Haavisto rapporterade om dessa besök vid EU:s utrikesministermöte i april. Sverige inskräppte vid mötet vikten av att EU fortsätter att insistera på att de ansvariga måste hållas ansvariga, inklusive dem som är skyldiga till att ha utövat sexuellt och könsbaserat våld.

Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för redogörelsen och för alla viktiga initiativ! Jag hoppas att också utrikesministern åker ned, för det är av stor vikt att själv vara på plats och konstatera hur det är. Särskilt eftersom vi i Sverige hävdar att vi har en feministisk regering och en feministisk utrikespolitik är det viktigt.

Det är som sagt inte första gången detta sker. Sedan andra världskriget har övergrepp skett. FN har rapporterat att det i minst 19 länder har begåtts krigsbrott mot kvinnor och våldtäkter i krig, och det kan vara ännu fler. Frågan är varför man ska vänta tills detta sker och sedan utreda. Varför har inte EU och FN beredskap? Detta förekommer i den historiska Afrika-zonen i länder som Kongo, Nigeria och många andra. Det förekom under folkmordet i Rwanda, under Vietnamkriget, under andra världskriget, under det jugoslaviska inbördeskriget och under Irakkriget. Det sker i Syrien. Inte bara Daish utan också turkisk milis begår övergrepp mot kvinnor i den kurdiska delen av Syrien. Det sker i dag i Tigray och i Myanmar. Vi vet inte heller alltid hur kvinnornas situation är.

Därför menar jag att EU och FN borde ha beredskap. Vi borde se till att sådan beredskap finns innan. När en konflikt är på gång i ett område där man vet att detta sker borde man genast markera att det inte är okej. Vi har en massa resolutioner och internationella överenskommer som många länder har skrivit under, men de respekteras inte. Det är uppenbart att de inte respekteras i något av de här inbördeskrigen.

Övergrepp har förekommit mot yazidikvinnor, som Nadia Murad berättade om när hon träffade dåvarande utrikesministern. Vi har flera gånger i Sveriges riksdag diskuterat de 5 000 unga flickor och barn som blev offer för Daishs sexhandel. Nemam Ghafouri, stafettläkaren som tyvärr miste livet i kampen för de yazidiska flickornas rättigheter, berättade för oss vid ett tvärpolitiskt seminarium i riksdagen den 8 mars att återuppbyggnad är väldigt viktigt men att detta för de våldsutsatta oftast är väldigt tabubelagt kulturellt. De kvinnor som varit utsatta för våld och förtryck från Daish eller andra i Tigray – det säger också mina vänner – berättar inte öppet om det.

Detta är fruktansvärt. Det finns inte ens medicinsk eller humanitär hjälp att få. Man lever med trauma och sjukdomar resten av sitt liv.

Det är bra att man bygger upp samhället, men det hjälper inte till exempel de yazidiska kvinnor och flickor som är hedersförtryckta både av det egna samhället och av Daish. Därför hoppas jag att Sverige driver deras sak och att de som fått barn med män från Daish kan få möjlighet att komma till Sverige och andra länder för att kunna överleva och få hjälp och stöd.

Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Sverige arbetar nära EU, FN, USA och andra internationella aktörer för att vi ska få ett koordinerat internationellt tryck på utred-

ningar och ansvarsutkrävande. FN:s säkerhetsråd har också uttryckt stark oro över uppgifterna om sexuellt våld mot kvinnor och barn i Tigray och uppmanat utredningar att identifiera gärningsmännen och ställa dem till svars. Vi fortsätter att ha nära kontakt med FN i New York.

Vi har också en långvarig relation till Etiopien och starka mellanfolkliga band. Det finns ett stort intresse i Sverige för Etiopien, såväl här i riksdagen som genom de täta kontakter som jag och UD har med den etiopiska diasporan. Jag har löpande fört en dialog med flera av riksdagens ledamöter om utvecklingen och utmaningarna i Etiopien.

Amineh Kakabaveh tycker att jag ska resa till området. En resa var faktiskt inplanerad, men den fick skjutas fram på grund av pandemin. Jag har fortfarande en plan på att resa dit.

Amineh Kakabaveh tar också upp frågan om ansvarsutkrävande för allvarliga brott som har begåtts av Daish. Det är naturligtvis av stor vikt. Vi har stöttat etablerandet av FN:s utredningsgrupp för brott begångna av Daish i Irak och Levanten.

Jag skulle också vilja säga, när det gäller de yazidiska kvinnorna, att regeringen delar Amineh Kakabavehs oro över situationen för yazidier i Irak. Den yazidiska folkgruppen har länge varit utsatt och marginaliserad bland de religiösa minoriteter som finns. Det här aktualiserades återigen under Daishs offensiv 2014 i Sinjar. Det ledde till storskalig fördrivning av den yazidiska befolkningen. Hundratusentals yazidier flydde. Över 6 000 kvinnor och barn fördes bort, och över 3 000 yazidier dödades. I dag, sju år senare, saknas fortfarande många.

Sverige har sedan vår tid i FN:s säkerhetsråd aktivt verkat för ett ansvarsutkrävande för de här allvarliga brotten som Daish utförde mot de yazidiska kvinnorna, mot barnen och också mot männen. Här är vårt stöd till inrättandet av Unitad, som är FN:s bevisinsamlingsmekanism för brott begångna av Daish, ett exempel men också att vi har personalbidrag till Unitad.

Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (-):

Fru talman! Tack, utrikesministern!

Dessvärre finns det anledning att komma tillbaka till de här frågorna. Jag hoppas verkligen att det här är sista gången som våldtäkter och sexuella övergrepp begås mot kvinnor i krig där kvinnors kroppar används som slagträ. Den värsta och mest fasansfulla förnedringen är att våldta fiendens kvinnor. Det har vi sett och det har skett i många länder.

Vi har många resolutioner, och vi har väldigt många sändebud. I slutet av januari uttryckte FN:s särskilda sändebud mot sexuellt våld en stark oro över situationen i Tigray. Hon sa att det här kommer att pågå och tyvärr upprepas om vi inte gör något nu. Det här är akut, och FN måste tillsätta grupper och annat i förväg. Man ska ha de här åtgärderna i förväg och inte efteråt. Efteråt är det bra att utreda vilka som har begått brotten, men det säger inte så mycket om Eritreas roll i det här.

Vi i Sverige uttrycker oss väldigt sällan kritiskt och inför sanktioner för att markera mot de enskilda i till exempel Etiopien och även Eritrea som har begått de här brotten. Jag undrar om Sverige kommer att göra det. Flera länder, som Tyskland och Danmark, har tagit sådana initiativ, och jag hoppas att vi ansluter oss till dem.

Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Utöver utredning och ansvarsutkrävande behöver vi också verka för att de som har utsatts för övergrepp får det stöd som de behöver. EU har nyligen utökat sitt humanitära stöd med 53 miljoner euro till de mest utsatta i Etiopien. Sverige har också utökat sitt humanitära stöd för att möta behoven i Tigray.

Genom Sveriges utvecklingssamarbete och humanitära stöd bidrar vi till insatser för jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter inklusive insatser mot könsbaserat våld. Vi har utökat insatserna mot könsbaserat våld och till stöd för överlevare. Genom att sekondera en resurs via MSB till FN:s befolkningsfond stärker Sverige nu ytterligare kapaciteten för att stödja dem som har utsatts för sexuellt och könsbaserat våld.

Sverige har sedan tidigare sekonderat en person som arbetar med detta på Unicef. Vi har inom utvecklingssamarbetet en rad insatser för demokratisk utveckling, respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet och rättsstatens principer. Vi ger bland annat stöd till Etiopiens kommission för mänskliga rättigheter och till domstolsväsendet.

Sida har kunnat allokera om medel inom utvecklingssamarbetet för att prioritera och direkt stötta utredningar som nu genomförs av FN och Etiopiens kommission för mänskliga rättigheter.

Sverige kommer alltid att arbeta för att ansvariga för övergrepp och kränkningar ställs till svars liksom för en fredlig utveckling och respekt för mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. Vi kommer att fortsätta ställa krav på utredning och ansvarsutkrävande och verka för ett stopp på konflikten och människors lidande i Tigray.

Jag vill tacka Amineh Kakabaveh för att hon återigen tar upp de här mycket viktiga frågorna som behöver diskuteras i riksdagens kammare.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2020/21:709 och 710 om Samhall

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Ali Esbati har frågat mig om jag avser att vidta några åtgärder med anledning av uppgifterna om att personer med svår funktionsnedsättning väljs bort av Samhall till förmån för personer med mild eller ingen funktionsnedsättning, om jag avser att ta något initiativ för att initiera en översyn eller utredning för att med lämplig metodik kartlägga arbetsmiljö och arbetsvillkor för anställda vid Samhall samt om jag avser att ta något initiativ för en bredare översyn av politiken för personer som av olika skäl inte kan vara på arbetsmarknaden utan särskilt stöd, där Samhall ingår som en del av en helhet.

Därtill har Saila Quicklund frågat mig vilka konkreta åtgärder jag avser att vidta för att förbättra den mycket svåra arbetsmiljösituationen för de anställda inom Samhall och om jag kommer att verka för att Samhall ska återgå till sitt ursprungsuppdrag.

Regeringen har fattat en rad beslut i arbetet med att se över Samhalls uppdrag. Det är angeläget att Samhalls verksamhet fungerar väl och att de skyddade arbetstillfällena används för dem som de är avsedda för. Reger-

ingen har vidtagit flera åtgärder för att säkerställa att rätt målgrupp hänvisas till Samhall. Regeringen har förtydligat regelverket för anvisningarna till bland annat skyddat arbete hos Samhall.

För att anvisas till skyddat arbete har regeringen förtydligat att en persons arbetsförmåga ska vara så nedsatt till följd av en funktionsnedsättning att personen inte kan få något annat arbete, och personens behov ska inte kunna tillgodoses genom andra insatser.

För att säkerställa att anvisningar till Samhall sker på rätt sätt har regeringen gett ett antal uppdrag till Arbetsförmedlingen.

För det första ska Arbetsförmedlingen se över definitionen och målnivån för prioriterade grupper så att de som har störst behov prioriteras mest. För det andra ska Arbetsförmedlingen se över kodningen av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. För det tredje ska Arbetsförmedlingen följa upp anvisningarna till Samhall för att se till att det är den avsedda målgruppen som anvisas. Slutligen har myndigheten även fått ett uppdrag som avser situationer då personer har både bristande kunskaper i svenska och en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Regeringen har även reviderat Samhalls ägaranvisning på flera punkter. Exempelvis anges nu att bolaget, i syfte att möjliggöra en bred tillgång på arbetsuppgifter anpassade för olika medarbetares behov över tid, bör söka affärsmöjligheter inom ett flertal branscher. Det förtydligas också att en ökad omsättning syftar till att skapa tillräckligt många arbetstillfällen. Samhalls ekonomiska mål har också reviderats så att avkastningen på eget kapital långsiktigt ska uppgå till 5 procent i stället för tidigare 7 procent.

Flera åtgärder har alltså vidtagits avseende styrningen och uppföljningen av såväl Arbetsförmedlingens anvisningar till bolagets arbetsplatser som bolagets verksamhet. Samtidigt återstår att se vad Arbetsförmedlingen kommer fram till utifrån de uppdrag som lämnats och om det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder.

Regeringen har höga förväntningar på de statligt ägda bolagen och vill att de ska agera föredömligt inom arbetet med hållbart företagande. Det inkluderar självfallet en sund och säker arbetsmiljö samt goda och anständiga arbetsvillkor.

Som ägare följer vi bolagens arbete bland annat genom hållbarhetsanalyser samt regelbundna och strukturerade ägardialoger. Inom ramen för den pågående dialogen med Samhall diskuterar vi säkerhet och hälsa inklusive bolagets arbete för att säkerställa att alla medarbetare ska ha en god arbetsmiljö. Den ägardialogen och uppföljningen kommer att fortsätta. Samhalls ägaranvisning har även reviderats genom att uppdragsmål har införts avseende engagerade medarbetare samt sysselsättningsgraden inom bolaget. Genom dessa förändringar kommer regeringen att kunna följa frågan bättre.

Anställningar hos Samhall är bara en av flera insatser inom arbetsmarknadspolitiken för att fler personer med funktionsnedsättning ska komma i arbete. Under 2020 hade i genomsnitt över 65 000 personer en anställning med lönebidrag eller skyddat arbete hos andra arbetsgivare. Regeringen beräknar i budgetpropositionen för 2021 att medlen för dessa insatser ska öka kommande år och att det ska ge utrymme för ett ökat antal personer med lönebidrag hos andra arbetsgivare. Regeringen har också i vårändringsbudgeten föreslagit medel för 1 000 fler personer i den upp-

handlade arbetsförberedande tjänsten Introduktion till arbete, vilket till stor del förväntas gå till personer med funktionsnedsättning.

Därutöver har regeringen genomfört flera förändringar av de subventionerade anställningarna, som utgör viktiga insatser för dem som har långa arbetslöshetstider och inte kan få arbete på annat sätt.

I nuläget har jag inga ytterligare besked att ge om planerade insatser, men vi följer denna fråga mycket noga.

Anf. 33 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Det innehöll flera intressanta erkännanden – vissa explicita, vissa lite mer implicita – om problemen på Samhall. Det redogjordes också för en del uppdrag som regeringen har gett och vissa justeringar i riktlinjerna. Det är bra.

Jag måste samtidigt säga att det inte går att komma ifrån en lite sorglig känsla när det gäller det här. På punkt efter punkt kan jag se att de små åtgärder och det skruvande som ministern redogjorde för rör sig om problem som har påtalats i ganska många år vid det här laget. Inte minst jag själv har varit en av dem som har pekat på problemen. Och det har jag inte gjort genom att mumla i skägget, utan jag har gjort det i denna kammare och för olika socialdemokratiska ministrar.

Det har handlat om arbetsmiljön för vissa av de anställda på Samhall, vilken har väckt oro. Det har också handlat om det mycket ensidiga fokuset på närvaro inom vissa branscher, speciellt städbranschen, och de problem som det har medfört för den inte obetydliga grupp på Samhall som inte går väl ihop med de uppgifter och de villkor som städarbete innebär. Kopplat till det här sistnämnda problemet har det också handlat om vilka som är målgruppen för Samhalls verksamhet, om vem Samhall egentligen är till för. Är det rimligt att många personer med funktionsnedsättningar av olika slag inte har ansetts platsa på Samhall?

Det har också handlat om hur personerna anvisas från Arbetsförmedlingen. Och det har handlat om själva metoden för att följa utvecklingen på Samhall. Det har påtalats att det finns problem med att rakt av lita på de interna medarbetarbarometrar och liknande som Samhalls ledning har genomfört.

När jag tittar tillbaka kan jag konstatera att svaren har varierat. Ibland har man från regeringens sida haft ingången att problemen är beklagliga men inte systematiska. Ibland har man sagt att något ska ändras, men sedan har inte särskilt mycket hänt.

Det är anmärkningsvärt och ganska tragiskt att varken den kritik som har funnits här i kammaren, orosflaggning från fackliga företrädare eller reportage i flera fackliga tidningar genom åren verkar ha varit särskilt verksamma. Kanske har man nu rört på sig lite i och med programmet *Uppdrag granskning*.

Vi får se hur det blir med effekten av de saker som ministern nu nämner. I min interpellation noterade jag lite andra saker som ministern sa i samband med programmet. Det lät där som att det inte fanns några problem. Det talades om att det inte fanns några belägg för att problemen skulle vara systematiska, om att det handlade om anekdoter och så vidare. Vi får alltså se. Men det är trist att så lite har hänt tidigare, trots att kritiken inte gäller några nya fenomen.

Jag vill understryka att skälet till att jag inte blir lugnad är att det kommer att vara svårt att göra någonting åt problemen om regeringen inte har en klarare idé om vad det är som ska göras, ger de signalerna och fattar de nödvändiga besluten för det. Jag kommer att återkomma till det, men jag tror att vi måste se att vi närmar oss en punkt där hela idén om Samhall, hela konceptet, annars kommer att bli ifrågasatt och svår att försvara, trots att det är mycket goda och viktiga saker som görs.

Det är en allvarlig situation, som jag menar att regeringen har stort ansvar för.

Anf. 34 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Moderaterna bjöd in eller kallade ministern till utskottet för en vecka sedan för att ge ministern och regeringen möjlighet att förklara sig när det gäller den mycket svåra situation som Samhall just nu befinner sig i. Det är till stor del kopplat till det som kom fram i tv-programmet *Uppdrag granskning*.

Jag ställde under utskottsmötet en del grundläggande frågor om verksamheten och om statistik som jag hade bett riksdagens utredningstjänst att ta fram. Ministern kunde inte svara på de frågorna då. Därför har jag begärt den här debatten i dag, för att tydliggöra det som inte kom fram då.

Många ställer just nu frågor om Samhall. Det känns ytterst relevant att vi kan ha den här diskussionen om en mycket allvarlig fråga.

Problematiken med missförhållandena och arbetsmiljöproblemen och att Samhall har lämnat sitt ursprungsuppdrag har varit känd sedan lång tid tillbaka. Därav lämnade också riksdagen, på förslag av arbetsmarknadsutskottet, ett tillkännagivande till regeringen om att den skulle återkomma med förslag på åtgärder för att Samhall ska kunna återgå till ursprungsuppdraget. Vi har inte fått något svar på det, trots att det var i december 2019. Regeringen uttrycker att man bereder det. Men vi fortsätter att vänta.

För den oinvidige kan jag ge en kort historia om Samhall. Det bildades 1980 via regionala stiftelser. Den huvudsakliga verksamheten var tillverkning. På 90-talet blev det ett statligt aktiebolag med kriteriet att här skulle personer anställas som hade så omfattande funktionsnedsättningar att de inte kunde få något annat arbete – det är i dag ungefär 25 000 anställda. Det var ursprungstanken.

Vad hände egentligen, med tanke på det vi nu har fått veta via SVT:s *Uppdrag granskning*? Jag ska ge er några citat därifrån: De med verkliga behov kommer inte in på Samhall, inte en chans. Bästa personalen vill man ha. De ska kunna stå och gå, och de ska vara starka. Noll kvalitetsförsäkring. Staten bryr sig inte om Samhall – det faller också tillbaka på regeringen. Av de anställda kan man se en betydande ökning av utomeuropeiskt födda samtidigt som andelen personer födda inom Europa minskar. Språkproblem är skälet till anvisning till Samhall. Och Samhall har fått ett ökat inflytande över Arbetsförmedlingen.

Samhall får 6,5 miljarder oavsett diagnos och behov av anpassning. Andra arbetsintegrerande sociala företag får ersättning utifrån diagnos. Det finns alltså en skillnad mellan dem. Avtal med företag är inte offentliga, och affärerna går före människorna. Det saknas arbetsplatsanpassningar. Man har gamla stolar och undermålig belysning för dem med syn-

problem. Detta får man dock ersättning för, så det är verkligen anmärkningsvärt.

Det har kommit oerhört starka och upprörande uttalanden från tidigare och nuvarande chefer inom Samhall. Det är beskrivningar från verkligheten.

Utifrån alla dessa uttalanden skulle jag vilja fråga arbetsmarknadsministern hur det kunde gå så långt. Varför har man inte åtgärdat de missförhållanden som har varit kända i så många år?

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill tacka interpellanterna som initierat denna viktiga debatt. Som arbetsmarknadsminister tycker jag att det känns väldigt bra att det finns ett stort engagemang för Samhall, för att Samhall ska utvecklas och för att rätt målgrupper ska få del av Samhalls arbetstillfällen. Det är helt centralt för Samhall men framför allt för alla de 26 000 personer som varje dag går till sitt arbete och känner stolthet över det de levererar och bidrar med.

Under våren har Samhall uppmärksammats i flera kritiska granskningar och olika reportage. Jag välkomnar verkligen att problemen kommer upp på bordet, fru talman, eftersom det är så vi kan åtgärda problemen. Jag instämmer i att problemen ska tas på allvar. Som jag redogjorde för har vi bland annat gett ett antal uppdrag till Arbetsförmedlingen att se över anvisningarna och tillämpningen av reglerna. Om det finns brister i anvisningarna känner jag mig trygg med att de kommer att komma upp på bordet så att vi kan göra något åt dem.

Nu återstår att se vad Arbetsförmedlingen kommer fram till utifrån de uppdrag som har lämnats och om det finns skäl att vidta ytterligare åtgärder. Skulle det vara så tvekar vi förstås inte inför det. I grunden handlar det om att Samhall ska vara till för dem som det är avsett för. Det ska inte råda några som helst tvivel på att rätt målgrupp hamnar i insatsen. Det är därför som vi har förtydligat regelverket för anvisningar till bland annat skyddat arbete.

Jag vill passa på att säga några ord om det uppdrag som Arbetsförmedlingen har fått vad gäller situationen med personer som har både bristande kunskaper i svenska och en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, som Saila Quicklund delvis touchade i sitt inlägg. Det är viktigt att säga att detta uppdrag inte omfattar anställningar hos Samhall, eftersom behovet av insatser för att förbättra språkkunskaperna ska omhändertas innan man anvisas till Samhall. Arbetsförmedlingen ska se över sina arbetssätt och processer för att lämpliga insatser ska ges till personer med funktionsnedsättning som har ett annat modersmål än svenska. Personer som har både en funktionsnedsättning och svaga kunskaper i svenska ska få rätt stöd för att kunna få ett arbete och kunna verka på en arbetsplats. En utgångspunkt bör vara att bristande kunskaper i svenska språket ska motverkas tidigt, bland annat för att öka möjligheten till arbete utan andra statliga insatser även då personen har en funktionsnedsättning.

Jag ser fram emot att tillsammans med bland annat arbetsmarknadsutskottet diskutera resultaten av de uppdrag som vi nu har gett till Arbetsförmedlingen när vi har fått dem på bordet. Då kan vi utifrån detta fortsätta diskussionen och säkerställa att Samhall verkligen finns för dem som det är till för.

Jag vill passa på att bemöta det som Saila Quicklund sa vad gäller uppdraget och hur Samhall har utvecklats. Jag har under tidigare roller själv haft möjlighet att följa Samhalls verksamhet väldigt nära. Jag känner även människor som arbetar inom Samhall och som tack vare anvisningarna har fått ett eget arbete. Det är viktigt att Samhall utvecklas när arbetsmarknaden utvecklas. Det är också viktigt att människor får meningsfulla jobb, sådana jobb som verkligen efterfrågas på svensk arbetsmarknad. Jag vill inte gå tillbaka till skyddade verkstäder utan tycker att det är viktigt att de som arbetar på Samhall kan göra det på arbetsmarknaden, också i konkurrens med andra företag. Det är det som ger riktiga jobb, och det är vad vi ska sträva efter.

Anf. 36 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Först vill jag ta upp att ministern i svaret hänvisade till olika uppdrag som har getts till Arbetsförmedlingen. Jag kan inte låta bli att tänka på de många debatter jag har haft de senaste åren med företrädare för regeringen, inklusive ministern själv, och för regeringens samarbetspartier om Arbetsförmedlingen. Vi har en myndighet som nu är i kronisk kris och som inte har möjlighet att ta sig an en del av dess grundläggande vardagliga uppgifter. Det är lättare att det då uppstår situationer där fokus exempelvis blir på att få iväg folk ur den egna statistiken. Tillåt mig därför att behålla en viss skepsis om hur det kommer att funka i praktiken. Förhoppningen finns förstås, och det skulle glädja mig om det här innebär en förbättring för dem som har ett arbete genom Samhall eller i framtiden ska få det.

I mitt förra inlägg var jag inne på något som är helt centralt. Vi behöver som samhälle en ambition med större helhet. Det handlar om en ambition om en strategi för ett rymligare arbetsliv, ett arbetsliv som tar höjd för vilka människor som lever i det verkliga Sverige och som även bygger på insikten om att människors arbetsförmåga kan och kommer att ändras över tid. Jag menar verkligen att Samhall kan och bör vara en del av paletten av åtgärder. Det kan finnas andra saker, såsom olika slags lönesubventioner, hjälpmedel av olika slag och handledning, för att använda dem. Det kan handla om insatser som görs i civilsamhället och i arbetsintegrerande sociala företag.

För att detta ska funka bra måste det vara del av en sammanhållen politik för full sysselsättning och utveckling. Det måste vara en politik som utgår från det som kanske låter som en floskel men absolut inte är det, nämligen att alla ska kunna vara behövda utifrån sina förutsättningar och att alla ska kunna jobba till 100 procent av sin förmåga.

Det är synd att vi ligger långt ifrån denna politik nu. Det är beklagligt. Men utöver de närliggande problem som har funnits inom Samhall och som dessvärre finns kvar tror jag att det är någonstans där som skon verkligen klämmer, om man tar ett steg tillbaka och tittar på det här.

Jag är medveten om att en del av den kritik som kommer från högerhåll och från regeringens samarbetspartier delvis har andra bevekelsegrunder än omtanke om dem som har behov av stöd från Samhall. Det handlar kanske mer om att företräda de kommersiella konkurrensintressen som finns inom en del av de branscher där Samhall verkar. Det blir dock svårt att hantera det här när det inte finns en tydligare bild av vilken roll Samhall ska ha i praktiken. Jag vill understryka detta.

Det här är något som länge har påtalats. De uppgifter som kom fram i *Uppdrag granskning* är inte nya i sig. Det har från olika håll påpekats att det finns en systematik i den relation som finns mellan Arbetsförmedlingen och Samhall som inte stämmer med vad som står på papperet och så vidare. Verksamheter som riktar sig till personer med svåra funktionshinder har pressats ut.

Det var detta som föranledde min fråga, som jag gärna vill att ministern återkommer till. Finns det något initiativ för en bredare översyn av politiken för personer som av olika skäl inte kan vara på arbetsmarknaden utan särskilt stöd och där Samhall ingår som en del av en helhet? Detta tror jag verkligen är nödvändigt, och jag efterlyser svar från ministern om det.

Anf. 37 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag kommer tillbaka till de frågor som jag ställde i utskottet. Ministern har nu fått tid på sig att förbereda sig på dem. Vi fick ju inget svar där.

Var tredje person inom Samhall har en kognitiv funktionsnedsättning. Denna grupp har, tillsammans med de personer som har nedsatt inlärningsförmåga, ökat dramatiskt.

Min fråga är: Vilken klassificering används i detta sammanhang? Vad menas egentligen med en kognitiv funktionsnedsättning? Jag vet vad som menas, men jag efterlyser vad som avses i dessa sammanhang när det gäller Samhall.

Man skulle kunna anse att detta är frågor på detaljnivå, men det är det inte. Det är ytterst relevant eftersom denna grupp har ökat så väsentligt. Man måste inför en eventuell justering ha en god kunskap om vilka diagnosgrupper som finns inom Samhall. Något har skett på kort tid, och det krävs en analys.

Var femte person har nedsatt inlärningsförmåga. Jag skulle jag vilja ha ett förtydligande även av det begreppet. Samtidigt har antalet anställda med nedsatt eller begränsad rörelseförmåga halverats på fem år. År 2015 hade man 26 procent, och 2020 är det 12 procent. Det är en anmärkningsvärd minskning, och jag skulle vilja ha kommentarer kring det. Det är viktigt med dessa detaljer så att vi verkligen förstår orsak och verkan, som jag sa.

Åldersspannet har också förändrats. År 2011 var 60 procent över 45 år, och på nio år har den gruppen minskat till 20 procent. Vi kan också se på könsfördelningen. Det är 65 procent män och 35 procent kvinnor, alltså en stor övervikt av män. Ministerns analys av detta vore intressant.

Jag fyller på med röster kring Samhall utifrån samhället. Chefer har påtalat att det inte sker någon personlig introduktion av de anställda och ingen anpassning till vars och ens förmåga. Alla ska in på samma schema.

Statskontoret slog för flera år sedan larm om en lägre andel personer med rörelsenedsättning och en ökad andel utrikesfödda med arbetsförmåga. Andelen människor med stora behov av stöd och anpassning har minskat eftersom kraven har skärpts. Detta påpekade Statskontoret redan 2017.

Bolaget får dessutom en klumpsumma på flera miljarder, och det finns stora problem med att ersättningen betalas ut just i klump. Det är svårt att följa vad pengarna har använts till; det är också anmärkningsvärt.

Riksrevisionen uttrycker att det inte från vare sig årsredovisning eller någon annan ekonomisk redovisning går att härleda hur ersättningen har

använts. Det rör sig alltså om ett statligt bolag som inte har den transparensen. Det är högst anmärkningsvärt, måste jag säga.

Min fråga till arbetsmarknadsministern utifrån detta blir: Hur kan regeringen eller arbetsmarknadsministern tolerera detta? Det handlar alltså om skattemedel, och varje krona borde utvärderas. Hamnar den rätt, för den enskilde arbetstagaren men också för samhället i stort? Bristen på transparens är anmärkningsvärd. Ministern får gärna kommentera detta.

Anf. 38 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Varje skattekrona ska användas till det den är avsedd för. Det är också centralt i det arbete som vi nu bedriver från regeringens sida och i de uppdrag vi har gett för att säkerställa bland annat att rätt målgrupp anvisas till Samhall. Att man ska ha goda arbetsvillkor är självklart också en väldigt viktig utgångspunkt.

Jag delar verkligen Ali Esbatis bild. Vi ska skapa ett arbetsliv där alla får plats och behövs – ett arbetsliv som ger förutsättningar att bidra utifrån egen förmåga, som ger både trygghet, utveckling och arbetsglädje och där man har goda villkor. Detta ska gälla för alla i vårt avlånga land, så det är en viktig utgångspunkt.

Vi ser i dag en tudelning på svensk arbetsmarknad. Det är därför regeringen vidtar en rad olika åtgärder för att både möta de behov som finns hos personer med en funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga och ge möjlighet för alla som har till exempel en lägre utbildningsnivå att fylla på sina kunskaper för att kunna ta de jobb som växer fram i ekonomin.

Det är ingen tvekan om att arbetsmarknaden har förändrats. Det är tuffare krav i dag, som Saila Quicklund beskriver. Detta har också påverkat Samhall och det arbetsliv som medarbetarna där möter.

Utöver stora satsningar på till exempel utbildningsreformer och stöd till människor när det gäller att komma in i olika typer av utbildningar har vi också ett antal nya reformer på gång. En sådan är etableringsjobb, något som också är viktigt om man tittar på den stora grupp som står långt från arbetsmarknaden i dag, som långtidsarbetslösa.

Regeringen vidtar alltså en rad olika åtgärder för att säkerställa just det arbetsliv vi talar om, där man har ett arbete och rätt till egen försörjning – ett arbetsliv där alla får plats och behövs, helt enkelt. Detta är en väldigt viktig utgångspunkt för mig och regeringen.

Fru talman! Från vänsterhåll väcks ibland diskussionen om att affärs-mässigheten är ett problem för Samhall. Från högerhåll låter det ibland precis tvärtom: Samhall har så goda ekonomiska förutsättningar att de dumpar priser; man tar upp konkurrensfrågan. Jag håller inte med interpellanterna om något av dessa perspektiv.

Jag skulle vilja säga något kort om hur jag och regeringen ser på modellen med Samhall och varför den är utformad på just det sättet. Idén med Samhall är att människor ska få riktiga jobb. I många länder har man i stället skapat låtsasjobb, där människor med en funktionsnedsättning hamnar i passivitet. Vi tror inte på det. Människor som har en funktionsnedsättning ska få riktiga jobb där de verkligen kan bidra och behövs. Det är så man får utveckling, gemenskap och stolthet i sitt arbetsliv.

För att detta ska vara möjligt via Samhall måste Samhall producera sådant som faktiskt behövs och efterfrågas på arbetsmarknaden. Detta be-

tyder i praktiken att man också konkurrerar med andra aktörer om uppdrag på marknaden.

Det är självklart för oss att arbetet ska anpassas efter förutsättningarna för dem som anvisas till Samhall och har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är därför Samhall får ersättning från staten: för att kunna kompensera och anpassa arbetet för dessa individer. Affärsmässigheten får alltså aldrig eftersträvas på bekostnad av medarbetarna. Det är för dem som Samhall existerar, och arbetet ska alltid anpassas efter medarbetarnas förutsättningar.

Anf. 39 ALI ESBATI (V):

Fru talman! Det är en återkommande talepunkt att vi inte ska tillbaka till skyddad verkstad. När det handlar om industriproduktion av enklare slag har behoven ändrats, liksom ekonomins sätt att fungera. Men jag menar att man då måste ha ett bättre svar på vad de personer som tidigare kanske passade väldigt väl för jobb inom den typen av produktion ska göra i stället, som kan vara tryggt och utvecklande för dem.

Det behövs ett arbete från regeringens och Samhalls sida för att komma framåt i den frågan. Lösningen för alltför många har varit att man har sagt att det går jättebra att vi växer inom exempelvis städbranschen, och det funkar bra för en del personer på Samhall. Men det funkar väldigt dåligt för andra, och det är de som kommer i kläm.

För att detta ska funka menar jag att det är jätteviktigt att man verkligen lyssnar på de anställda och deras fackliga företrädare. Jag tror verkligen att det är viktigt att understryka att det inte alltid kan göras på samma sätt som när man frågar mellanchefer hur de har det på jobbet. Det krävs ansträngning och arbete för att få fram de verkliga problemen och lyssna på folks olika erfarenheter av att vara på Samhall.

Jag tycker som sagt att det finns flera saker som är bra i det som ministern sa, men jag är fortsatt mycket orolig för hur dessa stora strukturella problem ska lösas. Ministern återupprepar en del utgångspunkter, som vi är överens om, men det räcker inte att ha bra utgångspunkter om man råkar gå åt fel håll. Jag hoppas därför att vi kan fortsätta ha den här dialogen.

Anf. 40 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag måste ändå kommentera detta med affärsmässighet. Det handlar alltså om att man vinner anbud för att man kan ha låga kostnader, till exempel 150 kronor per timme för två personer som utför gräsklippning. Då håller man med både bränsle och själva maskinerna. Det finns ju ingen annan som kan konkurrera med sådant.

Det kanske mest anmärkningsvärda är väl att man när Samhalls egen personal inte har tillräckliga kompetenser eller förmågor tar in underleverantörer, alltså helt friska personer. Det handlar om städning på Arlanda och på SF:s biografer i Stockholm, där fullt friska personer verkar i Samhalls organisation. Det känns ytterst anmärkningsvärt, och det finns stora frågetecken kring det. Detta säger jag bara som en kommentar till detta om affärsmässighet.

Jag hör vad ministern säger i redogörelsen för åtgärder. Bättre sent än aldrig, kan man kanske säga. Det är bra att ministern har höga förväntningar, och vi kommer att följa detta. Moderaterna har tagit många debatter om Samhall, och vi kommer att fortsätta göra det. Det är stora brister gällande

arbetsmiljö, avsaknad av individuella anpassningar och osund konkurrenssituation. Det handlar om att Samhall väljer sina arbetstagare. Personer med fysiska funktionsnedsättningar får inte plats medan personer utan funktionsnedsättningar arbetar inom Samhall. Åldersstrukturen har förändrats liksom könsfördelningen. Personer som är anställda i vanliga städföretag arbetar i Samhall, som jag sa. Listan kan göras lång.

Moderaterna kommer att följa den här frågan. Den är ytterst relevant och viktig.

Jag avslutar ändå med att tacka ministern för att vi fick tillfälle att diskutera ett oerhört viktigt ämne.

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack till interpellanterna! Jag vill avsluta med att säga att jag känner en stor stolthet över Samhall. Jag välkomnar att brister och problem kommer upp, för det är på det sättet som vi också kan göra något åt dem. Det har jag också sagt tidigare i den här debatten.

En viktig fråga som tas upp av båda interpellanterna handlar om detta med att erbjuda meningsfulla arbeten inom en bredd av olika arbetsinsatser som också motsvarar individernas behov. Såväl Saila Quicklund som Ali Esbati var inne på den frågan. Det är ett av skälen till att vi från regeringens sida har gett Samhall ett uppdrag att just se till att öka bredden av olika typer av jobb beroende på vad det är för typ av problem som individen behöver få stöd med och hitta en bra sysselsättning utifrån.

Som sagt, vi vidtar nu många olika åtgärder från regeringens sida. Det handlar om arbetsmiljön, anvisningarna och de ekonomiska förutsättningarna för bolaget, och det handlar om att säkerställa att Samhall är verksam inom en bredd av olika verksamheter. Allt detta är viktigt för att Samhall ska kunna erbjuda meningsfulla och utvecklande jobb där individen får arbete utifrån sina förutsättningar.

Problem ska åtgärdas, punkt. Men jag vill inte låta detta komma i vägen för att se att Samhall är en oerhört viktig verksamhet som vi också ska vara stolta över. Min ambition är att fortsätta att utveckla Samhall till att bli ännu bättre. Man ska fullt ut kunna erbjuda meningsfulla jobb med en god arbetsmiljö för alla som arbetar där.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Redogörelse

2020/21:RR5 Riksrevisorns årliga rapport 2021

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:196 Pausad BNP-indexering av skatten på bensin och diesel för 2022

2020/21:4082 av Eric Westroth m.fl. (SD)

2020/21:4083 av Niklas Wykman m.fl. (M)

2020/21:4084 av Hampus Hagman m.fl. (KD)

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 juni

2020/21:796 Universitets- och högskolerådets validering av utländska gymnasiebetyg

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:797 Sexualbrott mot barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:798 Vårjakt på råbock i hela landet

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:799 En strategi för en återstart av kultursektorn

av *Magnus Stuart* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:800 Hanteringen av elbilsbränder

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:801 Åtgärder för att öka villabygget

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:802 Det framtida ålfisket

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:803 Upphörandet av det allmänna uppdraget

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:804 Svenskt kustfiske

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:805 Ett projekt för att rädda ask och alm

av *Staffan Eklöf* (SD)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:806 Klankriget i Hjällbo

av *Dennis Dioukarev* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 juni

2020/21:3092 Fler skadade kvinnor än män inom den psykiatriska vården

av *Anne Oskarsson* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3093 Illegala transporter

av *Björn Söder* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3094 Bristande tillgänglighet till Trafikverket

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3095 Bekämpning av granbarkborren i reservat

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:3096 Lång väntan på uppkörningstid

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3097 En höjning av jaktkortsavgiften

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:3098 Ökade möjligheter för äldre att komma ut i friska luften

av *Sten Bergheden* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3099 Förändringar i jaktförordningens regler för jakt med lös hund och hundträning

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:3100 Presidentvalet i Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3101 Stöd till folket i Belarus

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3102 Den ökande vargstammen

av *John Widegren* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:3103 Möjligheten att spara till en kontantinsats

av *Carl-Oskar Bohlin* (M)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:3104 Ersättning vid markintrång

av *Sten Bergheden* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3105 Rättigheter för resande med kollektivtrafik

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:3106 Kompetensförsörjning av specialistsjuksköterskor inom intensivvården

av *Ulrika Jörgensen* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3107 En mer flexibel plan för återöppnandet av arenasporter och större evenemang

av *Annicka Engblom* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3108 Trafiksäkerhet vid järnvägsövergångar

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2020/21:134

4 juni

2020/21:3109 Vikten av verksamhetsförlagd utbildning

av *Ulrika Jörgensen* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:3110 Internationellt stöd för ökad sjukvårdskapacitet

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3111 Fysisk aktivitet i skolan

av *Fredrik Christensson* (C)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3112 Skolverkets bidrag till ideella läxhjälpföreningar

av *Kristina Axén Olin* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3113 Rättssäkerheten för jägare

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 12 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 2 juni

2020/21:2958 Belarusaffären

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.24.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	2
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	2
§ 4 Svar på interpellation 2020/21:648 om implementering av EU:s engångsplastdirektiv.....	2
Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	2
Anf. 2 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	3
Anf. 3 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	4
Anf. 4 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	5
Anf. 5 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	6
Anf. 6 TOBIAS ANDERSSON (SD).....	7
Anf. 7 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	8
§ 5 Svar på interpellationerna 2020/21:693 och 694 om Naturvårdsverkets implementering av vapendirektivet.....	9
Anf. 8 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	9
Anf. 9 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	10
Anf. 10 STEN BERGHEDEN (M).....	11
Anf. 11 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	11
Anf. 12 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	12
Anf. 13 STEN BERGHEDEN (M).....	13
Anf. 14 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	14
Anf. 15 MARLÉNE LUND KOPPARKLINT (M).....	16
Anf. 16 STEN BERGHEDEN (M).....	16
Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP).....	17
§ 6 Svar på interpellation 2020/21:727 om information från utrikesministern och UD med anledning av svenskars död i Dominikanska republiken	17
Anf. 18 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	17
Anf. 19 MATS GREEN (M)	18
Anf. 20 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	19
Anf. 21 MATS GREEN (M)	20
Anf. 22 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	21
Anf. 23 MATS GREEN (M)	22
Anf. 24 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	22
§ 7 Svar på interpellation 2020/21:744 om krigsbrott mot kvinnor och dess följder	23
Anf. 25 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	23
Anf. 26 AMINEH KAKABAVEH (-).....	24
Anf. 27 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	25
Anf. 28 AMINEH KAKABAVEH (-).....	26
Anf. 29 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	26
Anf. 30 AMINEH KAKABAVEH (-).....	27
Anf. 31 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	28
§ 8 Svar på interpellationerna 2020/21:709 och 710 om Samhall	28
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S).....	28
Anf. 33 ALI ESBATI (V).....	30

Anf. 34 SAILA QUICKLUND (M).....	31
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	32
Anf. 36 ALI ESBATI (V)	33
Anf. 37 SAILA QUICKLUND (M).....	34
Anf. 38 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	35
Anf. 39 ALI ESBATI (V)	36
Anf. 40 SAILA QUICKLUND (M).....	36
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	37
§ 9 Bordläggning.....	37
§ 10 Anmälan om interpellationer	38
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	38
§ 12 Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	40
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 11.24.	40